Leto LXXI, št. 295

Preis - cena L 1

Uredništvo uprava: Ljubljana, Kopitarjeva 6. Telefon 4001-4004

Mesečna naročnina 25 lir, za inozemstvo 41.50 lir.

Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.990 za inserate

Zastopstvo za oglase za Italijo in inozemstvo ima: UPI S. A. Milano

Naročite se čimprej na »SLOVENČEV KOLEDAR« da ne boste ostali brez njega!

SLOVENEC

DECEMBER 1943

29

SREDA

Erbitterte Winterkämpfe im Osten halten an

Sowjet-Durchbruchsversuche bei Witebsk zusammengebrochen - Angriffe bei Kirowograd schreiten günstig fort

DNB. Aus dem Führerhauptquartier, 28. XII. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Jagdflieger versenkten in der Strasse von Kertsch ein sowjetisches Schnellboot.

Südwestlich Dnjepropetrowsk und südöstlich Kirowograd wurden Angriffe der Sowjets im Gegenstoss abgewiesen. Eigene Angriffe nördlich Kirowograd sind im günstigen Fortschreiten. Im Kampfraum von Schitomir hielt der starke Druck des Feindes auch am vergangenen Tage an. 20 feindliche Panzer wurden vernichtet.

Nordwestlich Retschiza konnten unsere Truppen nach Abwehr feindlicher Gegenangriffe ihre Stellungen verbessern.

Im Raum von Witebsk brachen wiederholte Durchbruchsversuche der Sowjets in erbitterten Kämpfen zusammen. Eigene Gegenangriffe warfen den Feind an mehreren Stellen zurück.

In den erfolgreichen Abwehrkämpfen südlich Shlobin zeichnete sich die verstärkte thüringisch-hessische 299. Infanterie-Division unter der Führung des Generalleutnants Graf von Oriola besonders aus.

An der süditalienischen Front kam es im Westabschnitt nur zu Kämpfen von örtlicher Bedeutung. Nördlich Venafro ging bei einem Angriff weit überlegener feindlicher Kräfte eine Höhe nach schwerem Kampf verloren. Im Raum von Ortona haben unsere Truppen, nachdem sie dem Feind in den erbitterten Kämpfen der letzten Tage schwerste Verluste an Menschen und Material zugefügt hatten, die Ruinen von Ortona geräumt und neue Stellungen dicht nordwestlich der Stadt bezogen.

Srditi zimski boji na vzhodu se nadaljujejo

Sovjetski prodorni poskusi pri Vitebsku so se zrušili Napadi pri Kirovgradu uspešno napredujejo

Führerjev glavni stan, 28. dec. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

Lovski letalci so v Kerškem prelivu potopili sovjetski hitri čoln.

Jugozahodno od Dnjepropetrovska in jugovzhodno od Kirovgrada so bili sovjetski napadi s protisunkom zavrnjeni. Lastni napadi severno od Kirovgrada uspešno napredujejo. Na bojišču pri Žitomiru se je tudi včeraj nadaljeval močan sovražnikov pritisk. 20 sovražnih oklepnikov je bilo uničenih.

Severozahodno od Rečice so naše čete po uspešni obrambi sovražnih protinapadov lahko zboljšale svoje postojanke.

Na področju pri Vitebsku so se v srditih bojih zlomili ponovni sovjetski prodorni poskusi. Z lastnimi protinapadi je bil sovražnik na več mestih vržen nazaj.

V uspešnih obrambnih bojih južno od Žlobina se je posebno odlikovala ojačena turinško-hesenska 299. pehotna divizija pod vodstvom generalnega poročnika grofa von Oriola.

Na južnoitalijanskem bojišču je prišlo včeraj v zahodnem odseku le do bojev krajevnega pomena. Severno od Venafra smo izgubili zaradi napada daleko nadmočnih sovražnih sil v težkem boju neko višino. Na področju pri Ortoni so naše čete, potem ko so zadale sovražniku v srditih bojih zadnjih dni najtežje človeške in tvarne izgube, izpraznile ortonske ruševine in so zasedle nove postojanke tesno severozahodno od mesta.

Ponosno poročilo japonskega mornariškega ministra

Tokio, 28. dec. Vzhodnoazijska služba DNB-ja. V poročilu o položaju pomorske vojne je dejal v ponedeljek pred poslansko zbornico mornariški minister Šimada: »Cesarska mornarica stalno utrjuje svoje strateške položaje na širokem področju, ki obsega vso Veliko Vzhodno Azijo, Pacifik in Indijski ocean ter si z vsemi sredstvi prizadeva, da bi čimprej odprla prebogate naravne zaklade v ekspanzijskem področju naše vojne sile«.

Šimada je podal pregled pomorskih bojev v Indijskem oceanu in v Pacifiku ter podmorniške vojne od oktobra tega leta dalje. O bojih v Indijskem oceanu je dejal, da so mornariške letalske sile izvršile ponovne napade na sovražna oporišča v zaledju ter da so stalno nadzirale zasedena področja. O bojih v Severnem Pacifiku je dejal Šimada, da so mornariške sile skupno z oddelki suhozemske vojske utrdile svoje položaje ter nadaljevale s pripravami za ofenzive na kopnem, na morju in v zraku. V zvezi z boji v južnem Pacifiku je opozoril minister na uničujoče napade mornariškega letalstva na oporišča v Avstraliji. Ugotovil je, da so na vzhodni Novi Gvineji napadle sovražnika izkrcevalne čete z letalskimi jatami, ki sodelujejo s suhozemsko vojsko, pri čemer je tvoril Finshhafen središče bojev. Nato je mornariški minister omenil sijajne uspehe zadnjih dveh mesecev ter je dejal, da je japonsko brodovje skupno z letalstvom v eni pomorski bitki in v šestih letalskih bitkah pred otokom Bougainvillom uničilo mnogo letalonosilk, bojnih ladij, križark ter drugih vojnih ladij, poleg tega pa še sestrelilo okrog 600 sovražnih letal. Minister je opozoril, da sovražnik kljub tem ogromnim izgubam še vedno trdovratno nadaljuje s svojo ofenzivo ter da se je 15. decembra izkrcal pri rtu Markusu na Novi Britaniji. Ugotovil pa je, da je bila velika večina sovražnih sil uničena še pred izkrcanjem ter da sedaj japonske čete močno ogražajo one sovražnikove skupine, ki se jim je posrečilo izkrcati. Mornariško letalstvo je v vodovjih okrog rta Markusa stalno napadalo sovražne ladijske spremljave ter ni le zadalo težkih izgub sovražnikovim vojnim ladjam, temveč je tudi decimiralo osebje in oborožitev.

Mornariški minister je naštel vse uspehe japonskih mornariških sil v zadnjih dveh mesecih, ki so sledeči:

Potopljenih je bilo 16 letalonosilk, 5 bojnih ladij, 26 križark, 9 rušilcev, 11 podmornic in 33 prevoznih ladij.

Težko je bilo poškodovanih 8 letalonosilk, 4 bojne ladje, 25 križark, 8 rušilcev in 15 prevoznih ladij.

Minister je nato opozoril, da so Japonci napram tem ogromnim sovražnim izgubam utrpeli le sledečo škodo: Dve križarki sta bili lahko poškodovani, dva rušilca pa potopljena.

Šimada je izjavil, da je bilo v tem obdobju sestreljenih približno 940 sovražnih letal, dočim znašajo japonske izgube okrog 240 letal.

Ob koncu je poudaril mornariški minister, da vrši sovražnik zaradi notranjepolitičnih razlogov napade za vsako ceno, da pa plačuje te poskuse, izvedene brez ozira na izgube, z grozotnimi izgubami osebja in materiala. Japonska mornarica je zadala sovražniku od izbruha vojne ogromne žrtve. Doslej je imel 170.000 mož mrtvih in dvakrat toliko ranjencev.

Novi porazi Titovih tolp

Berlin, 27. dec. T. Mednarodni informacijski urad poroča o položaju v jugovzhodni Evropi:

Pri nadaljevanju čistilnih nastopov v vzhodni Bosni so imeli nemški specialni oddelki v zadnjih dneh lepe uspehe. Del Titovih tolp, ki so sedaj v paničnem begu proti zahodu, je bil v goratem gozdnem ozemlju ponovno izsleden in razbit. Razen več sto mrtvih je tolpa izgubila nad 300 ujetnikov. Višji poveljniški štab je bil z njegovimi poročevalskimi sredstvi obkoljen in zajet. Tudi na otoku Korčuli ob vzhodnojadranski obali hitro napreduje pred nekaj dnevi započeto čiščenje. Prvotni žilav odpor je bil z odločnim posegom strt. Otok, ki so ga doslej Titove tolpe uporabljale kot oskrbovalno oporišče, je sedaj trdno v nemških rokah. Večji del tolovajev je položilo orožje in zgolj slabotnejše tolovajske skupine so zbežale na obalnih ladjah na oddaljenejše otoke.

Berlin, 27. dec. T. Dne 23. in 24. decembra so nemška bojna letala z napadi v nizkem poletu na sovražne kolone podpirala čistilne nastope, ki jih izvajata vojska in SS oddelki proti tolovajskim skupinam v jugovzhodni Bosni. Z bombnimi zadetki in obstreljevanjem so zgubili tolovaji številna vprežna in motorizirana vozila. Strmoglava letala so na otoškem področju napadla z bombami luko, izgrajeno od tolp kot oporišče, in so uničile skladišče gradiva, nakrcevalne naprave in več tovornih čolnov.

Zahteve ‚štirih velikih' po svetovni nadvladi

Amsterdam, 28. dec. T. Reuter javlja iz Pretorije, da je Smuts izjavil v nekem za Združene ameriške države namenjenem govoru, ki ga je imel ob priliki odlikovanja z medaljo ustanove Woodrowa Wilsona, sledeče: »Zveza združenih narodov pod vodstvom »velikih štirih«, ki je prestala med vojno svojo preizkušnjo, mora postati temelj mednarodne organizacije za ohranitev miru in varnosti po vojni. Velesile bodo imele glede ohranitve miru vsaj v prehodni dobi posebne naloge, dokler ne bo izgrajena nova svetovna organizacija. Brez moči, s katero razpolagajo velesile in brez enotnosti ter vodstva, ki bosta potrebna ob danem trenutku, bi se prva doba po vojni lahko končala z istimi napakami, ki so pokvarile zadnji mir. Združene države, narodi britanske zajednice in Sovjetska zveza so izbrani za to vodstvo in odgovornost, k njim pa lahko prištejemo Kitajsko v priznanje pomembnosti njenega odpora proti Japoncem in njenega vodstva v Aziji. »Če,« je dejal Smuts, »opazujemo velike odločitve v zgodovini narodov vidimo, da niso to izolacija in nevtralnost, temveč da je postala vojna največja odločitev vseh človeških zadev.«

Junaška borba oklepnice »Scharnhorst«

Berlin, 27. dec. DNB. K napadu na ladijsko spremljavo namenjeno v Murmansk, objavlja vrhovno poveljstvo nemške vojne mornarice še naslednje podrobnosti:

Že pred nekaj dnevi so nemška izvidniška letala odkrila sovražno ladijsko spremljavo, ki je plula v Murmansk. Vozila je vojno gradivo in živila za sovjetsko bojišče. Zaradi tega je bila proti njej poslana skupina vojnih ladij nemške mornarice.

V višini Severnega rta je bila sovražna ladijska spremljava napadena. Zaradi slabega vremena je bil razgled precej omejen. Okrog 11 dopoldne 26. decembra se je oklepnica »Scharnhorst«, na kateri je bil vodja rušilcev kontreadmiral Bey kot poveljnik tega nemškega brodovja, spopadla s sovražnimi zaščitnimi edinicami, ki so obstojale iz rušilcev in križark. Kmalu po pričetku boja je posegla vmes tudi neka težka sovražna bojna ladja. Med spopadom je sovražniku uspelo, da je presenetljivo zbral nadaljnje težke bojne ladje, ki jih zaradi slabega razgleda v začetku ni bilo mogoče opaziti. Po več urah najhujših bojev je bila »Scharnhorst«, ki ji je poveljeval kapetan bojne ladje Hintze obdana od sovražnih bojnih ladij ter se je okrog 19.30, potem ko je izstrelila poslednje granate in zadala sovražniku hude izgube, z razvito zastavo potopila. Ostale nemške bojne ladje niso utrpele nikakih izgub.

O usodi posadke oklepnice »Scharnhorst bodo svojci obveščeni čim bodo prispela potrebna sporočila.

Načela bolgarske politike

Sofija, 28. dec. DNB. Pri napovedani izročitvi odgovora na prestolni govor se je regent princ Ciril zahvalil poslancem Sobranja za počastitev pokojnega bolgarskega kralja. Princ Ciril je dejal: »Bolgarsko zunanjo politiko je vedno obvladoval narodni ideal, namreč združenje bolgarskega naroda. Nikoli se ne bomo odrekli svojim skromnim, pravičnim in nespornim pravicam do narodnega združenja. Naša dolžnost je v tem, da varujemo in utrjujemo neodvisnost in skupnost naše združene domovine. Navdajati nas mora občutek dolžnosti, odpovedi in zavesti, kak pomen imajo veliki problemi naše notranje, zunanje in gospodarske politike ter zgodovinska odgovornost pred bodočimi pokolenji. V sedanjih izrednih časih so najvažnejši problemi uprave sledeči: Zagotovitev varnosti domovine ter reda in miru v državi, normalni razvoj gospodarskega življenja, razširitev izdelave in narodnih dohodkov, jamstvo pravične oskrbe, pravilna socialna reforma in plačilo za narodno delo. Stopajoč pod bolgarsko zastavo pod vplivom nepozabnega vladarja združitelja ter vodeni z mislijo o blagostanju domovine, njenega junaškega in pridnega prebivalstva, bomo razvili svoje napore ter svojo voljo za razvoj moči, napredka in boljše bodočnosti naše združene Bolgarije pod zaščito kralja Simeona II. in vseh Bolgarov.« Slovesnosti sta prisostvovala kralj Simeon II., kraljica mati in princesa Marija Luiza.

Boj proti cerkvi v Sovjetski zvezi

Minsk, 27. dec. T. Metropolit pravoslavne cerkve v Minsku je objavil poslanico, v kateri ugotavlja, da je boljševiška država 25 let ovirala belorusko cerkev v izpolnjevanju njenih dolžnosti. V 20 letih sovjetskega gospodstva je bilo v Rusiji uničenih 24.000 cerkva in samostanov in okoli 120.000 svetišč spremenjenih v zabavišča in skladišča. V letu 1941 ni bilo v Minsku več nobene cerkve, v Beli Rusiji ni bilo več nobenega šola in sploh ni obstojala nobena bolj ali manj omembe vredna cerkvena organizacija. V primeri z uničevalnim delom boljševizma povzdiguje nato metropolit prebujenje cerkvenega življenja pod nemško upravo. Tako je v Minsku, kjer do leta 1937 ni bilo od 29 obstojajočih cerkev več nobene, sedaj ponovno sedem uporabljivih cerkva. Sovjetsko trditev, da v Sovjetski zvezi več ne preganjajo cerkve, označuje metropolit kot politično laž boljševikov in njih zaveznikov. »To prepričanje,« tako pravi metropolit v svoji poslanici, »hočeta moskovski nadškof Sergij in primas anglikanske cerkve v Angliji canterburški nadškof svetu sugerirati. Vendar pa se ne sme pozabiti, da je v Sovjetski zvezi prevladujoča doktrina še vedno marksizem. Načelo marksističnega nauka pa je: vera je opij za narod. Zato je kaj težko verjeti izvajanjem canterburškega nadškofa, ker je pred dvema letoma govoril ravno obratno kot danes.

Božični prazniki vojnih ujetnikov v Rimu

Stockholm, 28. dec. T. Dopisnik švedskega lista »Dagens Nyheter« je poslal svojemu listu poročilo o božičnem praznovanju nekaj sto britanskih in ameriških vojnih ujetnikov v Rimu. Dopisnik opisuje slavnost ter popisuje bogate obroke, ki so skupno s steklenico chiantija za vsakega moža kmalu naredili veselo razpoloženje. Ob koncu pravi dopisnik, da je bilo zanj pravo doživetje, ker je mogel preživeti Božič s temi vojnimi ujetniki iz vseh delov sveta. Imel je priliko, da se je z mnogimi izmed njih popolnoma brez nadzorstva obširno porazgovoril.

Kratka poročila

Pariz, DNB. Agencija OFI poroča iz Alžira, da je odposlanstvo disidentskega odbora v Alžiru, v katerem sta bila tudi žida Bloch in Weiss, počastilo v nedeljo Darlanovega morilca s položitvijo cvetja na njegov grob. Kakor znano je bil Darlan ustreljen dne 24. decembra 1942, njegov morilec pa usmrčen 26. decembra. OFI pripominja k tej vesti, da bo ceremonija na alžirskem pokopališču vrgla novo luč na zares odgovorne krivce za Darlanov umor.

Amsterdam, DNB. Reuter javlja iz zavezniškega glavnega stana na Novi Gvineji, da so se ameriške mornariške čete izkrcale pri Cap Gloucestru in na severozahodni obali Nove Britanije.

Zagreb, T. Poglavnik je sprejel za Božič od južnoameriških Hrvatov brzojavko, v kateri izražajo v prisrčnih besedah željo, da bi leto 1944. prineslo osvobojeni domovini nove uspehe.

Bern, 28. dec. T. Reuter javlja iz Pittsburga: Vkljub Rooseveltovemu pozivu, naj ne prenehajo z delom, delavci pittsburške jeklene industrije in ostalih podjetij le niso prišli k polnočnemu posadu. Število stavkujočih cenijo sedaj na 120.000. Posebno močan stavkovni pokret je opaziti v Ohiu.

Stockholm, 28. decembra T. »Nya Dagligt Allehanda« javlja, da je izbruhnil med Perujem in Ekvadorjem nov obmejni spor. Ekvador je prosil za posredovanje argentinsko, brazilsko in severnoameriško vlado.

Berlin, 28. dec. DNB. V noči na 24. december so obstreljevale nemške daljnostrelne baterije ob Rokavskem prelivu britanska pristaniška mesta Dover, Deal in Folkestone. Sovražnik je najprej odgovoril na ogenj, ga je pa potem po večurnem topniškem dvoboju ustavil. Detonacije nemških zadetkov na drugi strani preliva so se slišale globoko v francoskem zaledju.

Istambul, 28. dec. T. Listi javljajo, da zahteva turška vlada ob narodne skupščine izredni oboroževalni kredit v znesku 130 milijonov turških funtov. S tem bodo znašali izredni krediti za vojaške potrebe v finančnem letu 1943-1944 preko 400 milijonov.

Nemško-albanski gospodarski odnosi

Tirana, 26. dec. T. Med nemško in albansko delegacijo so se od 25. novembra do 23. decembra vršila v Tirani pogajanja, ki so uredila gospodarske odnose med Nemčijo in Albanijo. Končala so se s sklenitvijo gospodarskega in plačilnega dogovora.

V okviru teh pogajanj so obširno pretresali vsa vprašanja nemško-albanskega gospodarskega in plačilnega prometa ter so bili sprejeti odgovarjajoči sklepi s katerimi je zagotovljen boljši razvoj gospodarskih odnosov med Nemčijo in Albanijo.

Država je prevzela ameriške železnice

Amsterdam, 28. dec. T. Po Reuterjevem poročilu iz Washingtona sta danes dva ameriška generala prevzela vodstvo skoraj četrt milijona milj dolge železniške mreže v Združenih državah. Kot je bilo že javljeno, je hotel Roosevelt preprečiti splošno stavko železničarjev ter je zato postavil ameriške železnice pod državno nadzorstvo. Vojni minister Stimson je imenoval za železniškega poveljnika generalnega poročnika Brehona B. Somervella, ki mu bo pomagal generalni major Gross, šef vojnega transportnega oddelka, ki je prevzel odgovornost za promet na železnicah.

Ku'mo si svojo usodo sami

Morda je res za majhne narode značilno, da preveč pričakujejo pomoči od drugje in ne računajo prvenstveno sami nase in na svoje lastne sile. To bi bilo v marsikaterem pogledu razumljivo. Nikakor pa ni odpustljivo, da se osnovne koristi naroda tako rekoč prodajajo na ljubo silam, ka jim je za blagor Slovencev kaj malo mar. Nekateri so še vedno pod vplivom tega razpoloženja in še vse preveč škilijo drugam, v svojem prizadevanju špekulirajo na nekoga, ki naj bi jim pomagal na ta ali oni način, uravnavajo svoje udejstvovanje po škodljivih navodilih ilegalnega rovarjenja, vse pod pretvezo neke namišljene nacionalne časti, ali pa upravičujejo to svoje delovanje z izgovorom, češ, računati je treba na vse možnosti.

Ne glede na to, da se ti nekaterniki v svojih špekulacijah zelo varajo, moramo reči, da so poleg komunistov največji narodni škodljivci. S svojim rovarjenjem omadežujejo čistost narodnega pokreta, zlorabljajo iskrenost protikomunistične borbe, in kar je najhujše, skupnim naporom protikomunistične akcije silno škodujejo. Osnovno organizacijsko pravilo namreč veleva, da morajo biti napori vedno centralizirani. Paralelna gibanja s podobnimi, a vendar različnimi cilji, — to se je že neštetokrat poudarjalo — so mnogokrat bolj škodljiva, kakor pa nasprotna. Napori se cepijo, se med seboj uničujejo, učinek izostane. Treba pa je takoj pristaviti, da po večini protikomunistična prizadevanja teh potuhnjenih nekaternikov niso niti iskrena in jih je treba smatrati za gole politične špekulacije z ozkimi in mnogokrat nečednimi cilji. Čas je, da pomedemo s temi preostanki nesrečne in škodljive miselnosti. Prvo načelo v našem skupnem prizadevanju bodi, da si moramo sami kovati svojo srečo. Kakor nam mora biti lastna korist osnovno merilo našega udejstvovanja, tako nam bodi glavno sredstvo in prva pomoč v lastni stvari naše lastno delo in lastne sile. Vsak si je sam najboljši prijatelj. Nihče ni izdajalec ali sovražnik sam sebi. Kdo je že tisti, ki je zapisal že pred dva tisoč leti: »Še nihče ni svojega telesa sovražil?« Znak silne majhnosti je, če moramo o svojih lastnih zadevah vedno računati na mnenje drugega in suženjsko to mnenje upoštevati, tudi če nasprotuje lastnim osnovnim koristim.

Božična deklaracija, ki je s takim zagonom prinesla veliko luči v slovensko javno življenje, nam je jasno pokazala smernice, za katerimi mora stremeti naše prizadevanje. Narod se mora strniti okrog svojih lastnih koristi in iz bistva teh koristi ustvariti svojo bodočnost. — Vsak si je svoje sreče kovač, tudi narod.

Evropski zahod je pripravljen

Berlin, 28. dec. DNB. Po obsežnih razgovorih, ki jih je imel maršal Rommel z maršalom von Rundstedtom se je maršal Rommel prejšnji teden sam prepričal o bojni pripravljenosti evropskega zahoda. Natančnemu pregledu naprav, ki predstavljajo višek sodobne tehnike, so sledili številni razgovori s krajevnimi poveljniki.

»Warspite« še vedno ni popravljena

Berlin, 28. dec. DNB. Mednarodni poročevalski urad je izvedel, da delavnice v Gibraltarju ne morejo popolnoma popraviti težko poškodovane bojne ladje »Warspite«, ki leži v tamkajšnjih dokih že 8 tednov. Ladja bo kmalu zapustila Gibraltar, da bi jo v neki drugi vojni luki popolnoma popravili. Strokovnjaki poudarjajo, da so poškodbe vojne ladje tako resne, da bo treba verjetno še precej časa predno bo ladja znova sposobna za boj, kar pa je še vprašanje.

Kratka poročila

Stockholm, 28. dec. DNB. V ponedeljek zvečer je naročil Roosevelt vojnemu ministru Stimsonu, naj takoj prevzame nadzorstvo nad ameriškimi železnicami. V uradni izjavi je dejal Roosevelt, da je zaplemba železnic bistvenega pomena za vodstvo vojne. Ako bi železničarji sedaj stavkali, potem bi to storili proti vladi Združenih držav.

Stockholm, 28. dec. T. V Londonu so uradno objavili, da je bil glavni zračni maršal sir Artur Tedder imenovan za namestnika vrhovnega poveljnika letalstva generala Eisenhowerja.

Amsterdam, 27. decembra T. Reuter javlja iz Neaplja, da je general Clark prepovedal četam pete armade vstop v mesto, zaradi naraščajočega števila tifusnih obolenj med civilnim prebivalstvom.

Amsterdam, 27. dec. T. Reuter javlja, da je bil generalni poročnik Andrev Mac Naughton iz zdravstvenih ozirov odstavljen kot vrhovni poveljnik prve kanadske armade v Angliji. Generalni poročnik Kenneth Stuart, šef kanadskega generalnega štaba je postal šef kanadskega glavnega poveljstva v Londonu in do imenovanja Mac Naughtonovega naslednika tudi namestnik vrhovnega poveljnika prve kanadske armade.

Grozodejstva in krvav konec Šercerjeve brigade

Žalosten skupen grob nedolžnih Slovencev na Travni gori
Šercerjeva brigada je bila uničena pri Ilirski Bistrici

Postojna, 20. decembra.

Šemkaj so prispeli nekateri prisilni mobiliziranci, ki so morali dalj časa bloditi s Šercerjevo brigado. Eden od njih je bil v stanu podati podrobnejše podatke o grozotah in zločinih komunistične tako imenovane Šercerjeve brigade, ki je izvedla strahotno klanje slovenskih narodnjakov v Grčarici. V boju z njimi je imela Šercerjeva brigada tedaj okoli 10. septembra po badoglievski izdaji velike izgube in se je pozneje zaradi teh izgub strahovito znesla nad ujetniki.

Iz Kočevja so komunistični voditelji ujetnike iz Grčarice poslali vse v Šercerjevo brigado, da bi ta z njimi obračunala in se nad njimi maščevala. Šercerjeva brigada je bila tedaj skrita v Jelenovem žlebu. Ujetniki z Grčarice in prisilni mobilizirani v tej brigadi so slutili, da jih je komunistično vodstvo odločilo poklati in so zato skušali pobegniti. Ko je poveljnik brigade nekaj begov ugotovil, je druge ujetnike in prisilne mobilizirance presleparil na ta način, da jim je pripovedoval, da jih bo brigada kmalu oborožila in dodelila v komunistične čete.

Klanje na Travni gori

Iz Jelenovega žleba je Šercerjeva brigada z ujetniki vred odšla na vrh Travne gore. Tam so pa vse ujetnike in prisilne mobilizirance popolnoma slekli in nato po tri in tri zvezali skupaj in jih v tilnik streljali. Jok in prošnje nesrečnih ujetnikov so bile strašne, toda komunistični poveljnik je ostal brez srca. Očividec pravi, da so tako komunisti ustrelili 38 ljudi. Do sedaj ugotovljena imena so naslednja: **Bačnik** Marjan iz Maribora, **Banovec** Ludvik iz Ljubljane, **Borštnik** Boris iz Ljubljane, **Bregar** Marjan iz Ljubljane, **Bužga** Franc iz Ljubljane, **Jerman** Marjan iz Mirne peči, **Klun** iz Ribnice, **Krivec** Jože iz Ljubljane, **Kračun** Zvonko iz Maribora, **Leitgeb** iz Koroškega, **Marinčič** Milko z Viča, **Not** Stanko iz Novega mesta, **Urbanc** Marjan iz Ljubljane, **Roš** Bojan iz Celja, **Rustja** Slavko iz Celja, **Šketa** Slavko iz Braslovč, **Štefe** Dragomir z Jesenic, **Samec** Rafko iz Celja, **Zohar** Drago iz Maribora, **Rodman** iz Ljubljane, **Babič** (Mitja) iz Ljubljane, **Žargi** Janez iz Kamnika, **Krišković** Pavle s Sušaka, **Mirtič** iz Novega mesta, **Purkat** iz Begunj, **Abduraman** iz Radiš, dva **Albanca**, 15letni **Cvetličanin** Vaso iz Bihača, **Križan** Jože z Otoka pri Črnomlju, neki **Car iz Bele Krajine** Godec Jože iz Št. Vida pri Stični, **Brajdič** iz Starega trga, neki **Prijatelj**, neki **Dalmatinec** in še drugi.

Pri življenju so tedaj komunistični morilci pustili samo **Kajina** Vasilija iz Ljubljane, **Kovačiča** Stanka iz Ribnice in **Petriča** Marjana ter **Mencingerja** Janeza iz Ljubljane.

Ta strahoviti pokolj na Travni gori so komunisti opravili dne 5. novembra ob treh popoldne. V tilnik je nesrečne žrtve streljal velik, suh komunistični bandit. Not iz Novega mesta je pred smrtjo hotel nekemu novomeškemu komunistu izročiti zlato verižico, da bi jo dal njegovim domačim v spomin, pa tega niso dopustili, pač pa je verižico pozneje zase ukradel komisar brigade.

Takoj nato so komunisti postrelili še pet Italijanov in osem komunističnih uniformirancev; razlog teh eksekucij pa ni znan. Nato so postrelili še mnogo civilnih oseb. Tako je v tem skupnem grobu na Travni gori pokopanih nad sto ljudi. Grob je na vrhu Travne gore, približno četrt ure vstran pa je majhna razdejana vasica.

Katastrofa pri Ilirski Bistrici

Po teh strahotah se je vsa Šercerjeva brigada, ki je štela tedaj še okoli 350 mož, po gozdovih podala na Primorsko, kjer se je utaborila v vasi Tatra pri Ilirski Bistrici. Toda vasi so se približali oddelki nemške vojske. Ko so Nemci opazili brigado v vasi, so vso vas s silovito naglico obkolili in okrog petih zjutraj se je vnel silovit, a kratkotrajen boj. Nad 150 komunističnih zločincev je obležalo mrtvih, zelo mnogo jih je bilo ujetih, veliko število pa jih je tudi zgorelo v hišah. Padel je tudi morilec nedolžnih žrtev na Travni gori, **komandant** Šercerjeve brigade in dve komunistični zločinki, dve pa so ujeli. Ujet je bil tudi neki **Tomšič** iz Ljubljane, ki je bil poveljnik čete v brigadi.

Tak je bil konec Šercerjeve brigade, ki ima na svoji vesti vse kočevske umore, umore na Grčarici in strahoten skupni grob nedolžnih slovenskih narodnjakov na Travni gori.

Božično obdarovanje najpotrebnejših

Tudi v Cukrarni so praznovali svoje božične praznike. Na sveti večer je bila božičnica. V lepo prirejeni dvorani je vladalo svečano razpoloženje. Ta večer so se zbrali vsi, ki prejemajo hrano od podpornega odbora za Ljubljano — tudi oni iz jedilnice v Šiški in Trnovem — kot velika družina v Cukrarni. V sprednji steni so postavljene velike jaslice, ki veselo oživljajo prostor. Ob 5 so prišli predsednik odbora Velikonja, župnik Dodič, vodja pisarne prof. Kutin, ekonom Trebše, referentka za kuhinjo ga. prof. Grilova in hišno uslužbenstvo.

Predsednik jim je izročil pozdrave gospoda prezidenta divizijskega generala Leona Rupnika in odbora. Voščil jim je od srca: »Mir ljudem na zemlji, ki so blage volje!«

Odgovoril mu je v lepem nagovoru podpiranec g. Perko. Poudaril je nesrečo brezdomcev, ki brez družine in domačega krova bivajo pod tujo streho in sedajo za tujo mizo. Zahvalil se je gospodu prezidentu, odboru in uslužbencem za njihovo skrb ter jim zagotovil hvaležnost in zahvalo vseh. Prosil je, naj se njihova topla zahvala tolmači tudi gospodu prezidentu.

Nato je imel kratek božični govor tajnik škofijske dobrodelne pisarne g. župnik Dodič, ki je — sam begunec — v svojem govoru obujal spomine navzočnim na jaslice in kazal na Kristusa kot siromaka in velikega socialnega reformatorja. Pobijal je mnenje, da more priti še kdo, ki bo mogel prinesti boljšo prenreditev družbe.

Med večerjo, ki je bila obilna in okusna, je prepeval in igral zbor dijakov marijaniščnikov božične pesmi. S čajem se je končal ta večer v veliko zadovoljstvo navzočnih.

Gospod prezident v cukrarni

Na Božič sam je posetil Cukrarno gosp. prezident divizijski general Leon Rupnik v spremstvu načelnika Pokrajinske uprave Kosija in predsednika Pokrajinskega podpornega zavoda dr. Alujeviča. Predsednik odbora g. pokrajinski svetnik Velikonja jih je pozdravil, predstavil ekonoma Trebšeta, upravitelja Lovrenčiča in referentko za kuhinjo go. prof. Grilovo. Gospod prezident se je zanimal za kuhinjo, ogledal si je spalnice, kjer je obdaril malega cigančka, naročil, naj se slabše oblečenim preskrbi obleka ter nato stopil v jedilnico, kjer je presenetil podpirance, ki so se — nad 180 po številu — tukaj zbrali.

Predsednik odbora ga je pozdravil s kratkimi besedami, zahvalil se mu za obisk, izročil čestitke podpirancev ter omenil, da podpiranci razumejo težave, ki jih ima zdaj g. prezident s prehrano take množice. Posebej se mu je zahvalil za tako izdatno zimsko pomoč.

Gosp. prezident je naslovil na zbrane tele besede: »Zahvaljujem se Vam za čestitke. Res, Božič je neizogibna prilika, da si voščimo blagoslovljenę praznike. Prišel sem, da to storim, kajti moja srčna zahteva v teh težkih dneh je, da Vam pokažem, kako toplo mislimo na Vas in razmišljamo — predvsem g. Velikonja — kako bi po svojih močeh vse olajšali, kar je človeku neprijetnega. Želim, da se počutite kakor povabljeni gostje dobrih ljudi. Kakor moji gostje. Bog žegnaj!

G. ekonom Trebše pa je opozoril na težave, ki jih ima podporni odbor z jedilnico, ker je navezan samo na živilske nakaznice in je brez vsake druge svoje ekonomije. Gospod prezident je odredil, naj se opozori policija in domobranci, da dajo vse zaplenjeno blago tej kuhinji, da se pomaga z živili.

Zahvalila se mu je v kratkih besedah ga. Cimperman. Nato je g. prezident ukazal, naj se mu prinese jed v pokušnjo. Pohvalil je kuharice, da so skuhale tako okusno. Potem pa je obšel vse mize, segal v roke ljudem, sprejemal in vračal čestitke posameznikov, zanimal se za njihove razmere in obljubljal pomoč v obilni meri.

Živahen promet v Kmečki pisarni

Ljubljana, 28. decembra.

Kmečka pisarna se je ustanovila in začela poslovati pred kratkim — dober teden bo, kar se je odprla, da bi pomagala v vseh ozirih dolenjskim in notranjskim beguncem. Begunci so pomoči potrebni, saj so brez vseh sredstev, sami pa si potrebnih stvari ne bi mogli in znali pridobiti, ker so sami podeželski ljudje, ki se v Ljubljani ne znajdejo. Zato vrši pisarna lepo in hvalevredno delo in so ji begunci upravičeno hvaležni.

Prostor ima v Kolodvorski ulici v Akademskem kolegiju. Tam se ves dan gnetejo begunci, ki prihajajo po informacije in pomoč. Na razpolago je prostorna ogrevalnica, ki je odprta od šestih zjutraj do osmih zvečer. Tu imajo begunci prostor, kamor se lahko hodijo čez dan gret. Na razpolago imajo časopise in razne igre — šah, človek ne jezi se itd. Zaželjen bi bil tudi radijski sprejemnik in bi bili begunci zelo hvaležni dobremu človeku, ki bi jim ga dal na razpolago. — Pisarna ima na razpolago spalnico, kjer lahko začasno prenoči begunce, ki še nikjer nimajo prenočišča. V veliki dvorani, bivši kolegijski učilnici, se prirejajo dvakrat tedensko predavanja o komunizmu in strokovnih kmetijskih vprašanjih; dvorana je zmeraj nabito polna. V pisarni sami dela osem ljudi; dela imajo čez glavo. Na vratih imajo sicer zabeležene uradne ure, v resnici pa jih pa dobite v pisarni tudi izven teh od 7 zjutraj do 6 zvečer. — Predvčerajšnjim se je ustanovil poseben pododsek pisarne za žene in dekleta, ki bo skrbel za begunska dekleta in otroke, da dobe primerno zaposlitev ali oskrbo.

Pred vhodom v Akademski kolegij je ves dan živahen promet. Ljudje prihajajo po legitmacije, ki jim jih izstavlja pisarna — izda jih okoli 100 dnevno — po informacije, kam naj se v kakšni zadevi obrnejo, in po podpore. Nič več niso tako zagrenjeni kot so bili prve dni prihoda v Ljubljano, ko so videli le brezbrižne ali kvečjemu še začudene obraze Ljubljančanov, tako da so dobili vtis, kakor da so le vsem nadležni.

Prihajajo pa tudi mnogi dobri ljudje, da ponudijo beguncem velikodušno pomoč. Ugledni veletrgovec je dal beguncem na razpolago svoje veliko posestvo blizu Ljubljane, da ga po potrebi uporabljajo. Neka gospa se je velikodušno ponudila, da vzame k sebi kako dekle ali kakšnega otroka begunca. To so lepi zgledi in hvalevredno bi bilo, da bi jih hoteli še drugi posnemati.

Priporočljivo bi bilo tudi, da bi dobili begunci na razpolago številna zaprta stanovanja ljubljanske gospode, ki je šla h komunistom. Tako bi bili begunci vsaj malo odškodovani za nesrečo, v katero so jih pomagali spraviti tudi vsi ti ljudje.

Nevarnost komunizma

(Pastirsko pismo ljubljanskega škofa.)

Papež nas poziva, da moramo zoper komunizem govoriti, zavračati zmote in poučevati zaslepljene in tiste, ki so v nevarnosti, da se vdajo varljivim zmotam brezbožnega komunizma. Papež Pij XI. v svoji okrožnici o brezbožnem komunizmu našteva, kaj in o čem moramo govoriti bodisi z živo besedo bodisi s tiskom: pojasnjevati socialni nauk Cerkve, odkrivati natančno in obširno nakane nasprotnikov, podajati proti njim orožje, ki se je drugod najbolj izkazalo (tam, kjer so si že pridobili izkušnje v zmagoviti borbi zoper komunizem), predlagati, kako bi bilo mogoče preprečiti slepivo agitacijo komunistov, ki so z njo premamili že mnogo ljudi tudi dobre vere. Tako papež.

Za katoličana je to dovolj, o teh dolžnostih med katoličani ne more biti več dvomov. Posebno veže dolžnost govoriti in poučevati tiste, ki so kakor koli soudeleženi pri učiteljstvu Cerkve in ki so dolžni vzgajati mladino. Predvsem smo to duhovniki, ki smo od Boga postavljeni za učitelje božjih resnic, ki jih je Jezus izročil Cerkvi in ki imamo od papeža in škofov pooblastilo in poslanstvo za to. Moramo govoriti, četudi bi nas nekateri ne marali poslušati ali nas bi zaradi tega preganjali ali nam s smrtjo grozili. Svojo od Boga naloženo dolžnost moramo storiti, da ne bomo pred večnim Sodnikom odgovorni za to, če bi zaradi našega molka duše zapadle brezboštvu.

To dolžnost imajo starši in vsi drugi vzgojitelji, ki v šolah ali zavodih namesto staršev mladino uče in vzgajajo. Kako strašno odgovornost imajo, kako huda kazen jim preti, če po njihovi malomarnosti, napačni dobroti in obzirnosti ali v strahopetnem molku puste, da se njim izročeni gojenci pohujšujejo in z brezbožnimi idejami komunizma zapeljujejo. Gospod Jezus sam napoveduje najhujšo kazen, kdor pohujša katerega teh malih, ki vanj verujejo (Mt 18, 6).

Nadalje papež poziva k delom krščanske ljubezni. Krščanska ljubezen ni popustljivost v načelih in resnicah, ampak na trdnem temelju resnice pomoč vsem ubogim in pomoči potrebnim, bodisi da so v telesni stiski, bodisi da tavajo v zmoti in so potrebni pouka in razjasnitve resnice. Koliko je ubogih, vsega imetja oropanih zdaj med nami, oropanih od tistih, ki so prišli nad nje s pretvezo, da jim dosedanje bedno stanje zboljšajo. Tu ima dejavna in junaško krepka krščanska ljubezen široko polje. Poprimite vsi, prav vsi, da pokažete to dejavno ljubezen, zajeto iz Jezusovega Srca, da bodo trpeči spoznali, da krščanstvo še ni izgubilo svoje moči. Zlasti opominjam premožnejše vernike, ki jim je bilo imetje še ohranjeno, da se v stiski sedanjosti zase in za svoje omejijo in žive v večji skromnosti kot doslej, da bodo mogli bolj uspešno priskočiti na pomoč tistim svojim bližnjim, ki so ob vse in nimajo ne stanovanja, ne hrane, ne obleke.

Ljubezen do bližnjega pa ne ostane samo pri tem, da pomaga bližnjemu v telesni stiski, ampak gleda tudi na dušne nevarnosti, v katerih se bližnji nahaja. Zmote brezbožnega komunizma so zveličanju duš tako zelo nevarne kot dandanes malokaj drugega. Ljubezen do teh duš, ki so v nevarnosti, da se večno pogube, nas mora siliti, da se žrtvujemo in vse storimo, kar moremo, da z naravnimi in nadnaravnimi sredstvi iztrgamo te duše iz zmot in jih pripeljemo na pot zveličavne resnice.

V borbi zoper brezbožni komunizem, ki obeta razočaranemu delavcu socialno obnovo, moramo pa seči vse globlje. Pred tako zaželeno socialno obnovo mora po besedi Pija XI. namreč iti »obnova krščanskega duha, katerega je bedno zgubilo toliko ljudi, ki se ukvarjajo z gospodarstvom«. Brez te duhovne obnove »bodo vsi poskusi socialne obnove zaman in se bo gradila vsa stavba ne na skalo, ampak na sipki pesek«. Te duhovne obnove komunizem ne daje, ampak še zadnje sledove vere ubija. V borbi zoper brezbožni komunizem je »poglavitni pomoček in podlaga za vse druge pomočke resnična obnova zasebnega in javnega življenja po evangeljskih načelih«. Uvideli ste že sami, dragi verniki, potrebo take duhovne obnove in se je v tem pogledu že mnogo lepega in tolažilnega storilo in mesec za mesecem se več stori, saj mnoge duše kar hrepene po tem, da bi jih kdo vodil v globlje spoznanje verskih resnic in v vedno popolnejše krščansko življenje. A še vedno je dovolj takih, ki so katoličani samo po imenu, kakor jih papež Pij XI. imenuje, ki se niso še nič potrudili, da bi si skušali pridobiti globoko notranje versko prepričanje in s tem prepričanjem spravili v sklad tudi svoje življenje.

K temu apostolskemu delu zoper brezbožni komunizem kliče papež za duhovniki »naše ljube sinove laike, ki se bojujejo v vrstah Katoliške akcije«. Katoliška akcija, ki se bori, da bi Jezus Kristus gospodoval ne le v posameznikih, temveč tudi v družinah in državah, vrši prav v tem pravi socialni apostolat.« Ob Katoliški akciji pa se morajo boriti zoper nevarnost brezbožnega komunizma vsa druga verska združenja, kakor Marijine družbe, Tretji redovi in podobna, ki imajo namen, da vodijo svoje člane k popolnejšemu krščanskemu življenju in jih tako temeljiteje usposabljajo za apostolsko delovanje.

(Dalje.)

Ne, koliko kdo da, ampak koliko bi mogel dati, na to bodo nekoč gledali.

Prezgodaj so prišli

Sveti trije kralji so se letos pojavili zelo zgodaj. Že na Štefanovo zvečer so hodili po Miklošičevi cesti. Mor da so začeli svojo pot vendarle malo prehitro. Saj jim ne bo treba potovati tako daleč in tako dolgo kot prvim, pravim Trem kraljem. Lahko pa, da so pričeli tako kmalu zaradi hude konkurence, ki se pojavlja tudi tu. Že lani smo opozarjali, da se ta lepi običaj večkrat zlorablja tako, da hodijo po mestu oblečeni v Tri kralje objestneži in z raznimi nespodobnostmi in nerčijami skrunijo lepo misel, ob kateri je običaj nastal. Dobro bi bilo, da bi letos občinstvo pazilo na take nepridiprave in jih primerno poučilo

Obletnica pokolja zavedne slovenske družine

27. decembra je minilo leto, odkar je bila na nečloveški način poklana zavedna in vzorna slovenska družina Mavsarjevih v gradu Dobu pri Št. Rupertu. Vsega skupaj je takrat in pozneje padlo devet članov te družine. Slovenci bomo vedno ohranili v častnem spominu žrtev, ki jo je doprinesla ta vzorna slovenska družina za rešitev svoje domovine.

Škofijska podporna pisarna v Novem mestu

Novo mesto, 28. decembra.

Pri nas je začela te dni delovati škofijska podporna pisarna s podobnimi nameni, kakor jo ima ta ustanova tudi v Ljubljani. Blagodejni vpliv pisarne bo začel kmalu kazati svoje učinke. Upravičeno si zlasti mnogo obetajo od nje begunci in pa tisti, ki jim je bes komunizma uničil dom in premoženje. Pozivamo imovitejše meščane in tudi ljudi s podeželja, da čim več prispevajo v pisarno in na ta način pomagajo trpečemu ljudstvu. Pisarna se nahaja v kapiteljskem poslopju. Vodstvene posle upravlja stopiški župnik g. Smolič.

Novo mesto se je spominjalo kočevskih žrtev

V dneh, ko je Ljubljana sprejela v svojo sredo kočevske junake in jih ponesla na grad, se je tudi Novo mesto spominjalo kočevskih žrtev. Prav ti fantje, ki so padli v Kočevju, so iz neposredne novomeške okolice in so spadali tudi pod novomeško domobransko poveljstvo. Zato je njihovo izguba zadela tudi novomeške domobranske vrste, ki so s kočevskimi junaki izgubili najzvestejše tovariše soborce. Zato so se jih spominjali v molitvi.

V sredo, 22. decembra, je bila v kapiteljski cerkvi slovesna služba božja za pokoj njihovih duš. Cerkev je bila nabito polna. Po službi božji, ki jo je opravil g. Nande Babnik, je imel spominski govor o pokojnih junakih gospod Strle Lojze.

Domobranska božičnica v Novem mestu

Novo mesto, 28. decembra.

Kljub temu, da so novomeški domobranci v stalnih borbah s komunisti, so letošnji božič zelo lepo praznovali. Zasluga za vse to gre našemu priljubljenemu komandantu, ki se je sam zavzel in dal naredbo, naj vsi komandirji poskrbijo, da domobranci čim lepše praznujejo božič po slovenskem verskem in narodnem običaju. Dobra novomeška in šmihelska dekleta so pripravila jaslice — 76 po številu — da so fantom, ki so stalno na položajih, prihranile delo. Tako je vsaka edinica in postojanka imela lepe jaslice, okrog katerih so se fantje zbrali za praznovanje svetega večera. — Najprej so po lepem narodnem običaju pokadili prostor, nato so skupno molili sv. rožni venec, prebrali božični evangelij, sledili so govori komandirjev in lepe deklamacije ter božični prizori. O polnoči so bile po vojašnicah in postojankah polnočnice. Kljub temu, da so bile za civiliste polnočnice že ob petih, je bilo letos v Novem mestu več polnočnic kot prejšnja leta. Ker se vsi domobranci niso mogli hkrati udeležiti božičnih proslav in obredov, so se po položajih izmenjali, da so tako vsi bili deležni božičnega veselja. Naš komandant je poskrbel, da je vsak domobranec zase oziroma za svojce prejel lepo darilo v blagu: kose obleke, perila itd. Novomeščani so pa poskrbeli za pecivo. Kar ganljivo je bilo gledati, kako so v petek že dopoldne prinašali razne dobre stvari, da bi s tem branilcem Novega mesta pripravili čim lepši Božič. Saj pa tudi po pravici, kajti če ne bi domobranci tako požrtvovalno branili Novega mesta, bi Novomeščani ne mogli v miru živeti in ohraniti svojega imetja. Naš komandant se je prebivalstvu mesta za izredno naklonjenost zahvalil s posebnim pismom, ki ga je poslal vsem darovalcem.

GOSPODARSKE VESTI

Cene v Grčiji

Neues Wiener Tagblatt z dne 14. decembra prinaša naslednji zanimiv članek o razvoju cen v Grčiji.

Najtežavnejši problem grškega gospodarstva je zaradi propadanja valute danes gotovo vprašanje preskrbe dežele z živili in omejitev neprestanega dviganja cen. Dne 24. oktobra je grška vlada sklenila, kar je bilo na sebi upravičeno, da privede cene zopet nazaj na stanje 11. septembra 1943. Seveda so se žal krogi, ki so povzročili dvig cen, izkazali za močnejše kot ukrepi proti dviganju cen. Dne 5. novembra pa je izjavil prometni minister nepričakovano, da je trgovina z živili popolnoma prosta in da ne pride v poštev določanje cen, odn. maksimiranje cen. Neposredna posledica je bila sicer res takoj nadaljevanje dviga cen, toda istočasno so se pojavile tudi velike količine zadržanega blaga na trgu. Cene za nekatera živila so dosegle naravnost fantastično višino. Dne 17. novembra je n. pr. stala oka kruha 48.000 drahem, jajce 10.000, oka olja 180.000 drahem, oka mesa 180.000 drahem, oka sladkorja 80.000 drahem. Zato je narastel tečaj zlatega funta na 1.9 milij. drahem, dočim je še v začetku meseca znašal 790.000 drahem.

Ko pa je začel s svojimi ukrepi posebni pooblaščenec zunanjega ministra dr. Neubacher, se je začelo dne 22. novembra nazadovanje cen. V teh dneh je padel tečaj zlatega funta na 1.050.000 drahem, ne da bi se to zaenkrat še poznalo na živilskem trgu. Toda postopno se že oblikujejo načrti za vzpostavitev reda v financah in cenah. Po priznavanjih poslanika Neubacherja so prišle v zadnjih tednih na trg velike količine žita in stročnic in bilo razdeljene prebivalstvu. Poskrbljeno je bilo tudi za preskrbo s kurivom. Pokritje potreb države po denarju je prišlo na drug način, ne samo s tiskanjem bankovcev. Zaradi tega so tečaji grških obligacij padli za 40%, cena zlata pa celo za 50%. Seveda od novega razvoja ni pričakovati čudežev, vendar je upati, da bo vsakemu Grku dana ona kupna moč, ki mu bo omogočala življenjski minimum.

~

»Banka združenih narodov«. Bern, 20. dec. Severoamerikanci so izdelali načrt ustanovitve »Banke združenih narodov« in predložili reprezentančni hiši Združenih držav zakonski predlog, ki bi zagotovil za ustanovitev omenjene banke »primeren« znesek.

10% zmanjšanje porabe toka v Nemčiji. Da bi se industriji omogočila izvedba povečanega oboroževalnega načrta, je državni urad za električno gospodarstvo s takojšnjo veljavnostjo odredil, da morajo obrtni in industrijski obrati s porabo pod 10.000 kilovatnih ur na mesec v mesecih december 1943, januar in februar 1944 zmanjšati svojo porabo toka za 10% in sicer povprečno na dan v primeri z oktobrom 1943.

Predlogi za izboljšanje delovnih metod. V Nemčiji so uvedli izboljševalne predloge, ki jih dajejo posamezni delavci in nameščenci za izboljšanje in prihranek v proizvajalnem in razdeljevalnem procesu. Leta 1942 je bilo zaradi 180.000 izboljševalnih predlogov prihranjenih 40 milijonov delovnih ur in je bilo sproščenih 20.000 delovnih moči za druge dele proizvodnje. Še vedno pa prihajajo novi predlogi za izboljšanje. Zlasti je to značilno v energijskem gospodarstvu. Izvedli so primerjave obratov in sicer tako, da so izračunali porabo energije za vsako proizvajalno enoto. Primerjava je v nekaterih strokah pokazala, da se da poraba energije še znatno zmanjšati, kar je bil primer v industriji fine keramike.

Izkoriščanje Italije po Angležih. V nekem poročilu londonskega »Financial News« o politiki v zasedeni Južni Italiji čitamo naslednje: Velika neumnost je bila, da je bil določen tečaj lire napram funtu šterlingu tako porazno za liro, kajti za funt šterling so nam Italijani morali plačati 400 lir. Radi tega so se na meh cene vsem življenjskim potrebščinam izredno dvignile. Nihče se ne drži predpisanih cen. Nihče noče ničesar prodati. Le na črni borzi je dobiti posamezna živila, toda seveda so cene temu primerno visoke, da skoraj nedosežne. Vojakom je radi dobre menjave funta v liro možno kupiti vse, kar si le požele, medtem ko je položaj in stanje za domačine naravnost obupen. Tudi »AMGOT« je treba grajati. Ta organizacija bi morala pravočasno skrbeti, da bi bili odgovorni činitelji pravočasno obveščeni o poraznosti take zamenjave. Edino rešilno sredstvo bi bila takojšnja sprememba tečaja in sicer na 350 lir s tedensko sukcesivnim padcem po 10 lir. Iz drugih poročil angleških časnikov, v katerih poročata dva švedska poročevalca, je razvidno, da te naziranja »Financial News« niso osamljena, temveč, da se strokovni krogi mnogo bavijo s temi naziranji. Seveda je bila s tem tečajem dana vojakom dobra prilika, da si nabavijo za svoje mezde čim več potrebnega blaga in da se jih na ta način vsaj delno zadovolji.

Kaj bo s francoskim frankom? Britanski zakl. kanc. je demantiral govorice, ki trdijo, da so zavezniki sklenili novo razvrednotenje francoskega franka in sicer, da bi znižali vrednost franka od 200 frankov na 100 frankov za funt šterlingov. Istočasno pa je izjavil, da leži odločitev o pariteti francoskega franka v rokah »nacionalnega komiteja« v Alžirju. V Londonu pa domnevajo, da je Anderson stavil to vprašanje v spodnji hiši le zaradi tega, da bi odgovornost za morda le nameravano razvrednotenje franka odvrnil od Anglije.

Silvestrovo - dan priprave

Čisto gotovo je, da je obhajanje pobožnosti petih prvih sobot v zadoščenje brezmadežnemu Srcu Marijinemu med našim narodom tako velika zadeva, da mimo nje ne more nihče brezbrižno iti.

Zadoščevanje za lastne grehe in za grehe drugih ljudi je tako velikanskega socialnega pomena, da se temu zadoščevanju ne bi smel izogniti noben Slovenec, zlasti pa ne veren Slovenec. Je to edina pot po kateri moremo zanesljivo priti do zmage pravih krščanskih načel v našem zasebnem in narodnem življenju. Potoki krvi, ki ponekod ločijo posameznike in družine, bodo mogli biti zabrisani le z vdanim zadoščevanjem božjemu in Marijinemu Srcu in v duhu tega zadoščevanja bo mogla slediti tudi med ljudmi medsebojna sprava.

Velikanske so torej naloge, ki naj jih opravimo verni Slovenci v novi vrsti pobožnosti petih sobot in zato je prav, če se na to novo pobožnost čim bolje pripravimo.

Ta priprava naj bo predvsem v čim gorečnejši agitaciji med znanci in prijatelji za udeležbo pri teh pobožnostih.

Poleg tega pa iščimo tudi nadnaravne pomoči za čim večji uspeh te pobožnosti, ki naj bo predvspem v molitvi.

Zato prosimo vse verne Slovence, da bi bilo Silvestrovo 31. dec. t. l. dan priprave za pobožnost petih prvih sobot.

Verniki naj ta dan pri svetih mašah darujejo vse molitve, kakor tudi obhajila za dober uspeh petih prvih sobot. Vsak vernik naj zmoli vsaj en del sv. rožnega venca v gornji veliki namen.

Časne in večne koristi, ki jih bomo izprosili svojemu narodu po naši Veliki Zaščitnici, nam bodo največje plačilo!

škofijski pripravljalni odbor petih prvih sobot

Dr. Tomaž Klinar — šestdesetletnik

Stolni kanonik in župnik, arhidiakon Ljubljane, dr. Tomaž Klinar danes praznuje svoj šestdeseti god.[1] Skromno sicer in tiho, kakor je vse njegovo delo bilo skromno in skrito, pa tem bolj potrebno in blagoslovljeno.

Najmanj bo pač znano njegovo delo še izza časa, ko se je na dunajskem vseučilišču pripravljal na doktorsko čast. Kako je znal na velikem Dunaju organizirati, na vajetih držati vso dunajsko slovensko krščansko družino. Kakor da bi kot Avguštinejec ne imel dovolj posla sam s seboj z velikim učenjem, ki ga je bogoslovna znanost od njega zahtevala, je vendar vsako prvo nedeljo v mesecu Slovencem poskrbel za božjo službo, pridigo, ki je navduševala, da se število obiskovalcev ni manjšalo, ampak od meseca do meseca večalo. In ker sam ni bil pevec, je naprosil tovariša Nemca, da je Slovencem hodil litanije »naprej« pet. In še za spovedovanje sebi pomoč, da se je tiste dni o svoji notranjosti vsakdo lahko pomenil z domačo besedo. — In razen tega še romanja na razne znamenite božje poti: na sloviti dunajski Golovec (Kahlenberg), Maria Rain, Gumpoldskirchen, kjer smo si po »cerkvenem slovesnem opravilu vselej tudi dušo privezali« in so v bratovski ljubezni kakor ena družina poveselili in vezi še tesneje sklenili. Slovenci, ki pač po duhu niso mogli z nami, so nas glasno občudovali, kot zavidali.

Pozneje je iz »črnega« Kranja prihajal sloves o njegovem delu pridigarja, spovednika. In vsestransko delovanje v Škofji Loki, kjer si kot goreč pridigar, sočuten spovednik, skrben pastir, dobroten oče ni dal miru in oddiha. To neumorno delo mu je odprlo pot v kapitelj pri ljubljanski stolnici in mu kot najmlajšemu kanoniku neutegoma zaupalo najodličnejšo župnijo v škofiji, ki jo že dvajset let vodi in pase in se zanjo žrtvuje. Vsak dan zjutraj in zvečer čaka src, ki mu rada zaupajo najskrivnejše dušne tajne in srčne težave. — Vemo že dolgo za njegovo veliko ljubezen do bolnikov, saj mu je Bog dal posebne darove, da more z Bogom zvezati že davno pretrgane vezi; duše, ki so desetletja in desetletja tavale daleč od vsega, kar je božje, s svojo očetovsko dobroto in rahločutno obzirnostjo pripelje nazaj na božje očetovsko srce, da veseli in srečni odhajajo v večno božje naročje; pa so njih sreče veseli tudi domači, ko vidijo in še bolj v srcu čutijo, kako jim jih je dobrota gospoda kanonika obvarovala plašne, grozeče nesreče in jim odprla pot, da so zaupno odšli počivat v božji mir. Ves čas kot arhidiakon enako uspešno vodi vse pastirstvo po ljubljanskih župnijah z rednimi sestanki ljubljanskih dušnih pastirjev. Prav tako je ves čas sodnik cerkvenega sodišča, deluje v vodstvu kongregacij in stolne kongregacije s posebno ljubeznijo vodi. Prav te dni smo imeli priliko opazovati, kako njegovi duhovni otroci — čeprav so že v zreli dobi, na odličnih stopnjah — to njegovo očetovsko skrb cenijo, kako so mu srčno vdani, kako mu ljubezen vračajo s prečudno veselo, prisrčno ljubeznijo...

Saj je gospoda kanonika in župnika kdaj že tudi napadala skušnjava, da bi se temu delu, temu neprestanemu naporu — gotovo upravičeno — umaknil, pa jo je, sebi sicer v navzkriž, stolnici pa in organizacijam v korist, vedno prebolel. Saj bi njegovo tehtno besedo močno pogrešali pri nedeljski poldvanajsti maši, ko pravijo, da jim tako dobro de, da slišijo božjo besedo: pogrešala bi ga misijonska Družba za širjenje vere; pogrešalo duhovniško društvo »Vzajemnost« za ljubljansko škofijo, ki modrega predsednika tudi ne more kar tako s kljuke sneti.

Navzlic vsej skromnosti je na gospoda Tomaža le postala pozorna tudi svetna oblast. Ljubljansko mesto ga je kot odličnega svetovalca pokli cal o v svojo upravo, da mu s svojo skušnjo, globokim pogledom v potrebe naše dobe, s preudarno in tehtno besedo pomaga pri delu v prid in blagor prebivalstva, prav posebej še teh, ki jim je usoda mačeha, vsem »ponižanim in razžaljenim«...

Gospodu stolnemu kanoniku in arhidiakonu, ki je po naravi in postavi, krepki odločnosti in možati neodnehljivosti živ Gorenjec, po srcu pa, ki je dobro ko kruh, najmlajši Slovenec, za njegov šestdeseti god iz srca želimo naj Bog na njegovo tako mnogostransko blagoslovljeno delo še zanaprej razliva najobilnejši blagoslov!

[1] Rodil se je na Jesenicah 29. dec. 1883; posvečen je bil 15. jul. 1907; kanonik je postal l. 1924.

Novi grobovi

✝ **Grajzar Anica.** Umrla je v Ljubljani gdč. Anica Grajzar. Blago rajnico bodo pokopali v sredo, 29. t. m. ob treh popoldne iz kapele sv. Jakoba na Žalah. Naj počiva v miru, njenim dragim naše sožalje!

Kulturni drobiž

Nove orgelske skladbe

Stanko Premrl: 40 skladb za orgle (VII. zbirka). Ljubljana 1943. Natisk in založba: Roman Pahor, Ljubljana. Cena v knjigarni 30 lir, pri založniku 24 lir. — Ta zbirka bo organistom prav posebno dobrodošla. Preludiji v njej so srednje dolgi, tako da se skoraj nobeden prehitro ne izteče in bi moral igralec začenjati vedno z novimi, pa tudi preobširni niso, da bi bilo treba isti preludij večkrat prekinjati zaradi vmesnih pesmi; tehnično niso pretežki; tretja njihova odlika je, da gladko tečejo, so jasni in prozorni ter brez kake kromatične natrpanosti. Tako Premrl nekako sklepa krog, ki ga je pričel s svojimi prvimi skoraj diatoničnimi preludijskimi zbirkami, pa je pozneje v njih nadaljevanju uporabljal kar se da gosto kromatiko in komplicirane akordične tvorbe, sedaj se pa zopet kot dozorel skladatelj vrača k čim bolj naravnemu izražanju. V tej zbirki si sledijo preludiji v običajni vrsti od c-dura do e-dura oziroma po drugi strani do des-dura; molovskih zaiger v tej zbirki ni. Po večini so preludiji zloženi homofono, v nekaterih pa uporablja skladatelj tudi preprosto polifono snovanje. Začetki nekaterih skladb so povzeti po znanih cerkvenih pesmih, kar je v njih tudi označeno. Tisk je lep. Zbirko organistom toplo priporočamo.

M. T.

Primorci!

V »Slovenčevi knjižnici« je lansko leto izšla lepa knjiga

Veselja dom

ki jo je sestavil prof. Miklavž Kuret. V tej knjigi so zbrane številne družinske igre, zabave, čarovnije itd., ki morejo služiti v razvedrilo vsakomur zlasti pa družinam z otroki! Zahtevajte to knjigo po Vaših trafikah in knjigarnah ali pa jo naročite pri **upravi „Slovenčeve knjižnice"** Ljubljana, Kopitarjeva ul. št. 6.

Za današnji dan

Koledar

Sreda, 29. grudna: Tomaž Kantrberški, škof in mučenec; David, kralj; Trofim, škof.

Četrtek, 30. grudna: Evgen, škof; Anizij, škof; Liberij, škof; Anizija, mučenica.

Dramsko gledališče

»Normanski junaki«. — Red Sreda. — Ob 16.

Operno gledališče

»Melodija srca«. — Izven. — Ob 16. pop.

Kino »Matica«

»Karneval ljubezni«. — Predstave ob 13 in 17.30.

Kino »Union«

»Med dvema snubcema«. — Predstave ob 13.30 in 17.30.

Kino »Sloga«

»Ko spet sonce zasije«. — Predstave ob 15 in 17.

Lekarniška služba

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Deu-Klanjšček, Gosposvetska cesta 4, in mr. Bohinc ded., Cesta 29. okt. 31.

Dramsko gledališče

Četrtek, 30. decembra, ob 16.30: »Cvetje v jeseni«. Red Četrtek.

Petek, 31. decembra, ob 16: »Cvrček za pečjo«. Izven. Cene od 22 lir navzdol.

Sobota, 1. januarja, ob 16.30: »Cvetje v jeseni«. Izven. Cene od 22 lir navzdol.

Zaradi spremembe opernega repertoarja je spremenjen danes red abonmajev v Drami, in je zato današnja predstava »Normanski junaki« za red Sreda. Abonenti reda B in Sreda naj to spremembo blagohotno upoštevajo.

H. Ibsen »Normanski junaki«, igra v 4 dejanjih: Osebe: Örnulf, deželni glavar na Islandskem — V. Skrbinšek, Sigurd Silni, pomorski kralj — Drenovec, Gunnar, bogat kmet — Gregorin, Thorolf, Örnulfov najmlajši sin — Bitenc, Dagy, Örnulfova hči — Boltar-Ukmarjeva, Hjördis, rojenka — Marija Vera, Kore, kmet. Režiser M. Skrbinšek, scenograf inž. E. Frana.

Operno gledališče

Četrtek, 30. decembra, ob 16: »Prodana nevesta«. Izven. Cene od 32 lir navzdol.

Petek, 31. decembra, ob 16: »Melodije srca«. Izven. Cene od 36 lir navzdol.

Sobota, 1. decembra, ob 16: »Prodana nevesta«. Izven. Cene od 32 lir navzdol.

Vsi otroci, ki so sodelovali pri mladinski opereti »Princeska in zmaj«, naj se zglasijo v ponedeljek, 3. januarja, med 16 in 18 zanesljivo v Operi.

Zaradi nenadne indispozicije K. Vidalijeve bodo peli danes izven abonmaja namesto napovedane »Sneguročke« opereto »Melodije srca« z Belizarjem Sancinom v tenorski partiji.

»Melodije srca«, opereta v 3 dejanjih, komponist Janko Gregore, libretist Hinko Stepančič. Glavne vloge: vodja modne hiše »Noblesa« — Peček, manekenke in študentke konservatorija: Silva — Mlejnikova, Vera — Barbičeva, Anda — Sancinova, Katja — Baukartova, Gizela, sprejemna dama in osnutkarica pri »Noblesi« — Slavčeva, Viktor, sluga — P. Kovič, Mirtičeva — Gorinškova, Barilličeva — P. Juvanova, Zvonko Okretič, njegov tajnik — M. Sancin, Barilič, bankir — Simončič, Ala, njegova žena — Poličeva, Milavski, baron — Milčinski, Marjana, sobarica — Koširjeva, Marjan, piccolo — J. Bajde. Dirigent J. Gregore, režiser E. Frelih, koreograf inž. P. Golovin, scenograf inž. E. Franz.

STARŠI! ✲ KRSTNI BOTRI IN BOTRICE!

Ne premišljujte, kaj bi dali za darilo otroku. Dajte mu krasno spominsko knjigo

»MOJA MLADA LETA«

Uredila Krista Hainer. Opremil arh. Vl. Gajšek. Cena kart. 55 lir; v polplatno 60 lir. Vezave v celo platno po izbiri. — Knjiga mu bo nežen spomin na leta blaženega otroštva.

LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

PRED ŠKOFIJO 5 MIKLOŠIČEVA CESTA 5

Dan na dan se večajo potrebe. - Darujte zato takoj za Zimsko pomoč

Vsakdanja Ljubljana po kronistovih zapiskih

Javne naprave so skupna last.

Meščani čuvajte gozd, piše ob vseh potih, ki vodijo v ljubljanska gozdna sprehajališča, pa menda nekateri berejo namesto: čuvajte — cufajte...

Ljubljana je dobila celo vrsto javnih zaklonišč, ki utegnejo še marsikomu med nami rešiti življenje, a nekaterim se zdi, da je njihova dolžnost ta zaklonišča opleniti. Tako so menda pokradli že iz več zaklonišč orodje za odkopavanje in pa potrebščine za prvo zdravniško pomoč, s katerimi je javna oblast zaklonišča opremila.

Pred prazniki sta zlezla kar podnevi v zaklonišče ob cesti »Na Rožnik«, ki so ga bili tatovi že enkrat prej obiskali, dva zlikovca. Le pazljivosti sosedov se imamo zahvaliti, da sta morala brez plena pobegniti skozi lino za zračenje in svetlobo na vrhu zaklonišča. Menda bo res najbolje, da najbližja okolica, ki ji bo v primeru letalskega napada zaklonišče predvsem služilo, poskrbi za stalno stražo.

Kako resnične so bile besede, ki jih je nekoč napisal skušen mož: »Danes mislijo ljudje: Kar je skupno — pokvari! Če pa je kaj državna last, imaš smrtni greh, če ne uničiš!«

Najhujša leta za ženske.

Med božičnimi prazniki in posebno po praznikih so Ljubljančani vseh slojev in kategorij hiteli podpisovat prijavnice za tobačne nakaznice. Mnogi trafikanti so jih prejeli cele kupe. Pri nekaterih trafikah se je prijavilo tudi do 1500 in še več kadilcev in kadilk. Mnogi strastni kadilci so hodili okrog znancev in prijateljev, ki doslej niso bili naklonjeni nikotinskemu zelišču. Preprosili so jih, da so se prijavili pri trafikantih. Tako skušajo strastni kadilci pridobiti primerno število nakaznic, da bodo potem lahko prejemali zadostno množina cigaret. Kdaj bodo uvedene tobačne nakaznice, pač ne moremo točno javiti. Ob mrazu, ki sedaj vztrajno pritiska, so nabiralci cigaret še vedno zelo vztrajni in podjetni. Povsod pa se vrste živahni razgovori o ženskah-kadilkah. Neka prileta gospa Pepca je začela tožiti:

»Kaka smola? Stara sem že 55 let. Torej ne morem dobiti tobačne nakaznice! A premlada sem za mlečno, ker nimam še šest križev. Torej so sedaj za nas ženske najhujša leta od 55 do 60 let!«

Karambol na Ajdovščini in druge nesreče.

V ponedeljek, 27. t. m. na dan sv. Janeza Evnagelista se je okoli 14.20 primeril na znameniti Ajdovščini pri Figovcu hud tramvajski karambol, kakršnega kronika že kmalu ni zapisala. Po istem tiru sta si nasproti privozila dva tramvajska voza, polna ljudi. Trk je bil silovit. Oba voza hudo poškodovana. K sreči ni bilo hujših poškodb vozečih se oseb. Reševalci so samo eno poškodovanko prepeljali v splošno bolnišnico. Hudo je bila poškodovana Majda Špeličeva, 15letna trgovska vajenka, ki je dobila poškodbe po vsem životu.

Žena upokojenega strojevodje, 56letna Angela Dolžanova, stanujoča v Kocenovi ulici št. 11, je v ponedeljek okoli 19.30 večerjala. Ostanek jedi ji je obtičal v grlu. Reševalci so jo hitro prepeljali v bolnišnico. Na kirurgičnem oddelku so jo rešili pred zadušitvijo in ji iz grla potegnili koščico.

Starši, pazite na otroke!

Nedavno je že policijska uprava opozorila starše, da naj pazijo na svoje otroke in naj jih opominjajo, da naj bodo posebno pazljivi in previdni, kadar najdejo kako razstrelivo. Nedorasli otroci se kaj radi sučejo okoli raznih granat in min, ki jih najdejo na travnikih ali pašnikih. Od poletja sem je bilo že nebroj nesreč, ko so mine eksplodirale in zahtevale svoje žrtve. V Šmarju na Dolenjskem so našli v ponedeljek trije kmečki dečki: Tonček Škrjanc, Alojzij Smole in Radko Smole na travniku mino, ki je eksplodirala. Drobci mine so vse tri dečke hudo poškodovali po telesu. Vsi so bili prepeljani v ljubljansko splošno bolnišnico.

Uredba o potrošnji tobaka

Šef pokrajinske uprave odreja:

Čl. 1. Počenši s 1. januarjem 1943 se tobak in tobačni izdelki vseh vrst ne smejo prodajati ali oddajati za potrošnjo občinstvu brez nakaznice, predpisane s to uredbo. — Moški, mlajši od 18 let in ženske, mlajše od 22 let in starejše od 55 let, nimajo pravice do nakaznice.

Čl. 2. Na po en odrezek nakaznice se tobačni izdelki lahko nabavijo v količini, ki jo občasno določi šef pokrajinske uprave.

Čl. 3. Nakaznica je poimensko označena, ni prenosna in je veljavna samo z izpolnjeno glavo. Koristiti se more samo v času veljavnosti, tako da prodajalec sam odreže ustrezni odrezek. — Potvorba ali zloraba nakaznice se kaznuje po tej uredbi.

Čl. 4. Nakaznice izdajajo občinski preskrbovalni uradi. — Za razdeljevanje, uporabo in vračanje nakaznic veljajo predpisi o živilskih nakaznicah (Službeni list št. 76-35 iz l. 1942). — Prvo nakaznico prejmejo potrošniki samo, če so pri občinskem preskrbovalnem uradu vložili prijavo z navedbo rojstnih podatkov.

Čl. 5. Glavni založniki smejo izvrševati naročila trafikam samo po odredbah uprave državnih monopolov.

Čl. 6. Prestopke določil te naredbe kaznuje redno sodišče s kaznijo strogega zapora do 5 let in z denarno kaznijo do 300.000 lir. — Poleg kazni sme sodišče izreči tudi zasego blaga in odvzeti pravico do prodaje tobaka za določen čas ali za vedno. — Pogojne kazni se ne morejo izrekati. — Postopek je pospešen.

Čl. 7. Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu.

Prezident:
div. general RUPNIK s. r.

Nagradni natečaj

Poveljstvo domobrancev razpisuje za najboljšo domobransko koračnico v besedilu in napevu nagradni natečaj.

Besedilo naj bo zajeto iz današnjih borb in trpljenju slovenskega naroda. Iz njega naj bo razvidna nezlomljiva volja do zmage nad satanskim komunizmom. Napev naj bo udaren, slovenski, lahek za učenje.

Nagrade:

a) **prva nagrada 1000 lir,**
b) **druga nagrada 500 lir.**

Pravico do tekmovanja imajo vsi protikomunistični borci in delavci. Koračnice bo pregledal in določil nagrade poseben odbor strokovnjakov. Izid natečaja bo bjavljen v časopisih.

Za nenagrajene si pridržimo pravico, da jih po dogovoru odkupimo.

Pesem z notami je treba dostaviti poveljstvu slovenskega domobranstva v zaprti kuverti z geslom, naslov avtorja pa v drugi kuverti.

Tekmovalci naj pošljejo svoje prispevke do 15. januarja 1944 na poveljstvo slovenskih domobrancev, Ljubljana, Gledališka ulica 11.

Za Zimsko pomoč

Prošnje za Zimsko pomoč se sprejemajo v Frančiškanski ulici, I. nadstropje.

Darujte perilo in čevlje! Če nam ne morete sami dostavit, prosimo, sporočite svoj naslov v prostore Zimske pomoči (nasproti Daj-Dama, poleg trgovine Rojina) da pridemo sami po darove.

Za informacije glede Zimske pomoči kličite: 47-71 (int. 44)! Prostori Zimske pomoči so v Puccinijevi ulici 9-I, levo. — Denarne prispevke pošiljajte po čekovnih položnicah na »Pokrajinski podporni zavod — Zimska pomoč — ček. račun 16.580«!

Prostori Zimske pomoči so v Puccinijevi ulici 9-I., levo.

Denarne prispevke pošiljajte po čekovnih položnicah na »Pokrajinski podporni zavod — Zimska pomoč — ček. račun 16.580«!

Posebno obvestilo. Važno! Obveščamo vse darovalce za Zimsko pomoč, da se po uredbi št. 22, objavljeni v Službenem listu št. 15, iz dne 20. februarja 1943, odbijajo davčne osnove dokazane prostovoljne dajatve Pokrajinskemu podpornemu zavodu v Ljubljani in vsem morebitnim drugim uradno osnovanim podpornim akcijam — torej tudi Zimski pomoči. Opozarjamo darovalce, da shranijo dokazila o plačilih za Zimsko pomoč.

Opozorilo

Na Silvestrov dan in Novega leta dan se v smislu naredbe prezidenta Pokrajinske uprave z dne 14 decembra 1943. pobira na vsako vozovnico električne cestne železnice v Ljubljani 0.50 lire za Zimsko pomoč. — Opozarjamo potujoče občinstvo, da se bodo v teh dneh prodajali v ta namen posebni kuponi. **Kuponi veljajo Lir 0.50 (čeprav so označeni z Lir 1.—).**

Dnevne novice

Vse ženske in dekliške Marijine družbe vabimo k izročitveni slovesnosti oltarnega prta Mariji Pomagaj, Slovesnost bo v stolnici na novega leta dan ob tri četrt na pet popoldne po sledečem redu: 1. skupni rožni venec; 2. cerkveni nagovor, ki ga bo imel prevzv. g. dr. Gregorij Rožman. Po govoru obnovitev posvetitve brezmadežnemu Srcu Marijinemu (papeževa posvetitev — prinesite s seboj) in za zaključek pete litanije.

Sv. maša zadušnica za pokojni kočevski žrtvi brata Evgena in Franca Škoda iz Zaplaza bo v sredo ob 8 v frančiškanski cerkvi pri oltarju sv. Križa. Sorodniki in znanci vabljeni!

Za posvetitev družin brezmadežnemu Marijinemu Srcu dobite lepe družinske diplome ter v kratkem tudi knjižice z odgovarjajočimi molitvami in navodili pri škofijskem pripravljalnem odboru petih prvih sobot v Ljubljani, Poljanska cesta 6 — pisarna KA. Tudi primorskim Slovencem so namenjene te diplome, podobice in drugo gradivo.

Velikodušen dar. Gg. prometni tečajniki drž. žel so darovali 350 lir v spomin pok. g. Bertonclja namesto venca svojemu predavatelju Odboru za dolenjske, notranjske in belokranjske begunce. Za ta dar se odbor najiskreneje zahvaljuje v imenu onih, ki bodo te podpore deležni.

Božičnico priredi za svoje podpirance begunce z dežele škofijska dobrodelna pisarna v Ljubljani. Božičnica bo v frančiškanski dvorani na novega leta točno ob 15. Brezplačne vstopnice se dobe pri zastopnikih posameznih župnij ali pa v prostorih dobrodelne pisarne, Miklošičeva cesta 7.

Nove orgelske skladbe. Ravnokar je izšlo 40 novih Stanko Premrlovih skladb za orgle. Dobe se v Ljudski knjigarni v Ljubljani. Cena 30 lir, pri založniku Romanu Pahorju po 24 lir. Ocena sledi. — Ravno tam se dobe tudi St. Premrlovi božični, pred enim letom izišli preludiji. Cena 24 lir, pri založniku Romanu Pahorju po 18 lir.

Dolenjske, notranjske in belokranjske begunke so vabljene na sestanek, ki bo v četrtek ob 14 v dvorani »Kmečke pisarne«, Akademski kolegij, Kolodvorska ulica 22.

Izšla je nova knjiga »Slov. knjižnice«

„Osamljena"

delo največjega francoskega katoliškega pisatelja René Bazina. ✲ Roman »Osamljena« nosi vse odlike globoke Bazenove katoliške duše, ki sta mu bila praktično versko življenje in umetnost najtesnejše povezana, tako, da je pisatelj Louis Bertrand v posmrtnem govoru v Akademiji, katere član je bil Bazin, dejal: »Bazinova duša je imela nenavadne redke odlike, ki so dale vsemu, kar je napisal, kot nekak zakramentalni priokus. Človek kar sluti, da je imel Bazin, ko je pisal nekatere strani, na ustnah še hostijo.« ✲ Prepričani smo, da bodo pričujoče Bazinovo delo vsi naročniki »Slov. knjižnice«, pa tudi drugi Slovenci z največjim veseljem brali. ✲ Knjigo dobite po vseh knjigarnah in trafikah.

Rokodelski oder. »Trije kralji« je naslov igre, ki predstavlja boj zlega in dobrega v človeku, zmago miline in dobrote nad surovostjo. Zavrženi in zato propadli Grega, Jurca in Tinač prekosijo vse po svoji grobosti, ko pa začnejo koledovati, jih sreča velika milost. Igra je izredno bogata na lepi vsebini in gane človeka do solz. Predstava bo na praznik novega leta ob 16. Predprodaja na dan predstave od 10—12 in od 14 dalje do pričetka v društveni pisarni, Petrarkova 12, I. nadstropje.

Drama pripravlja kot naslednjo novost mladinsko igro »Robinzon ne sme umreti«. Premiera bo v soboto, 8. januarja, izven abonmaja. Razen tega pride na spored Leskovčeva drama »Vera in nevera«, ki je tako po svojem etičnem jedru kakor po svoji nenavadni zgradbi in jezikovni obliki pomembno in zanimivo delo.

Za novoletno darilo najprimernejša za staro in mlado je in ostane naša »Družinska pratika«. Segajte po nji, dokler je še povsod na razpolago.

Za desinfekcijo ust in grla Fornioo tablete. Dobite v vseh lekarni.

Zahtevajte AMIDON tablete proti glavobolu, nevralgiji, gripi, influenci in revmatizmu. — Dobite jih v vseh lekarni.

Poizvedovanja

Zgubila sem volneno slvo jopico od Ljudske tiskarne do Kolodvorske ulice. Ker sem revna, lepo prosim dotičnega, ki jo je našel, naj jo prinese v Ljudsko tiskarno, Kopitarjeva 6, k vratarju.

Petrolej za hišna zaklonišča

Mestno poglavarstvo sporoča, da dobe petrolej za hišno zaklonišče oni hišni lastniki (hišni stanovalci, upravitelji hiš), kjer so zaklonišča urejena in opremljena. Nakaznico dobite v zaščitnem oddelku mestnega poglavarstva v Lingarjevi ulici št. 1-II., soba št. 43, na osnovi prošnje po obrazcu, ki ga tudi tam dobite.

Radio Ljubljana

dnevni spored za 29. december:

7 Jutranji koncert, vmes ob 7.30 Poročila v nemščini in slovenščini — 12 Opoldanski koncert — 12.30 Poročila v nemščini in slovenščini — 12.45 Koncert malega orkestra vodi Stenovič — 14 Poročila v nemščini — 14.10 Za vsakega nekaj — 17 Poročila v nemščini in slovenščini — 17.15 Popoldanski koncert — 17.30 Otroška ura — 19 Koncert šramlov — 19.30 Poročila v slovenščini, pregled sporeda — 19.45 Mala glasbena medigra — 20 Poročila v nemščini — 20.10 Koncert klasičnega tria — 20.40 Ljubezen je nevarna stvar — 21.40 Prenos iz Beograda — 22 Poročila v nemščini — 22.10 Glasba za lahko noč.

Novo mesto

Naročniki »SLOVENČEVE KNJIŽNICE« naj osebno dvignejo nagradno knjigo

»MARTINA KRPANA«

v »SLOVENČEVI« podružnici.

Džingiskanovi Mongoli na pohodu

Majhna mongolska armada pa je dosegla povsod, kamor je prišla še drug izreden uspeh. Vedela je, da ji Džingiskan ne more pomagati, saj je bil predaleč. Toda prav zato je povsod dosegala tak ugled, da je lahko brez skrbi zapustila osvojeno deželo, ne da bi se bilo treba bati uporov. Zdelo se je, da so zasedene dežele ostale še naprej pod kopiti divjih mongolskih jezdecev, ki so drveli že Bog ve kje. —

S Kipčaki, ki so živeli v širnih pustinjah južne Rusije so se Mongoli kaj grdo spogledali. Kipčaki so bili namreč v krvnem sorodstvu z Mongoli in prav tako pastirskega rodu. Prestopili pa so v mohamedanstvo in tako postali v mongolskih očeh — izdajalci. Izdajalce pa je bilo treba podvreči Džingiskanovemu žezlu.

Mohamedanski Kipčaki so že zdavnaj slišali nekaj o tem, kako so Mongoli nagnali šaha, ki je tudi že umrl. Zato so se kar pripravili, da bodo ti neverni mongolski psi vpadli tudi v njihovo deželo. Ker niso bili pomehkuženi kakor drugi od Mongolov podvrženi rodovi, so se odločili, da se bodo krepko postavili v bran. Bili so trdoživ trezen rod in so zato zgodaj razposlali ogleduhe na vse strani, zlasti pa proti vzhodu, saj so od tam vedno prišli prvi sunki preseljujočih se narodov. Od tam so tudi prišli nekdaj Kipčaki sami.

Na lepem so morali Kipčaki obrniti svoje konje, na katerih so pričakovali sovražnika. Ta je namreč začel prihajati čez prelaze na Kavkazu. Od tam so prišle tudi prve novice, kako brezobzirno in žilavo se spuščajo mongolski jezdeci v ravnino. Od tu seveda Kipčaki napada niso pričakovali, zato jih je ta nastop že nekoliko zmedel.

General Džebe in Subotaj pa nista prihajala z divjim vikom in krikom in kakor vojna vihra. Ne, prav počasi, lagodno so jezdili njuni konjeniški odredi in ko so prve mongolske predhodnice zadele ob prve predstraže Kipčakov, so mongolski vojščaki celo razjahali. Od dolge ježe kar trdi mongolski bojevniki so ob prvem srečanju lenobno pretegovali premrle ude in prisrčno pozdravljali Kipčake, ki so jim dokaj sovražno stali nasproti.

Mongoli so se vedli kakor resnični, pravi sorodniki. Ves čas so podčrtavali dejstvo, da oni sami in Kipčaki pripadajo skupnemu rodu in da je zato edino pravilno, če napravijo medsebojno vojaško zvezo. Ta ponudba je voditelje Kipčakov še bolj zmedla. Nekateri poglavarji bi ponudbo kar radi sprejeli. Drugi pa so oklevali in dvomili. Zato so se začeli dolgotrajni razgovori za sporazum.

Prav na tako mešetarjenje pa sta čakala oba mongolska generala. Ko so bili razgovori najbolj živahni, so Mongoli nič hudega sluteče Kipčake napadli in pobili vse, ki so jih nepripravljene mogli doseči. Kipčaki, ki so odnesli glave, so na konjih drveli daleč v Rusijo in nekateri izmed njih so prispeli celo do ruskih velikih knezov. Tem so poročali, kako huda nevarnost grozi tam dol ob južni meji države. Tudi veliki knezi so morali že nekaj slišati, kajti takoj so verjeli in brez oklevanja izvedli kaj pametne protiukrepe. Dali so pozvati Kipčake iz vse širne pustinje in napravili z njimi zavezniško pogodbo. S to pogodbo je bila skoraj čez noč — torej s pravo mongolsko naglico — ustvarjena močna armada, ki je štela skoraj 100.000 mož. V tej vojski pa so bili sami izborni vojščaki, največ Kipčaki. Oba mongolska generala sta to novico hitro zvedela in takoj spoznala, da jima nesramnost in predrznost sama ne bo pomagala. Vedela sta dobro, da je nasprotna vojska bila vsaj toliko vredna kakor njuna, saj je bila v glavnem njunega rodu, štela pa je celo kar petkrat toliko glav.

Džebe in Subotaj sta zato poskusila s staro taktiko. Začela sta razgovore. Bila sta celo tako predrzna, da sta hotela Rusom dopovedati, da so Mongoli prav za prav kristjani in da se bore iz verskih nagibov z mohamedanskimi rodovi. In prav zaradi tega bi bila sveta dolžnost Rusov, da bi skupno z Mongoli udarili po — Kipčakih.

Seveda so se Rusi do tedaj že marsikaj naučili. Zato so se ob takih predlogih le prijazno smehljali. Njihovi pogledi pa pri tem niso bili nič kaj prijazni.

In tako se je zgodilo, da sta mongolska generala pri teh razgovorih vendarle izgubila sapo. Spoznala sta, da jima ne verjamejo več. Zato sta obmolknila in — razgovorov je bilo konec. »Diplomatična« konferenca ni rodila zaželenih sadov... Vse nesporazume je bilo treba torej rešiti po starem, že tako dobro preizkušenem načelu.

Mongolska konjeniška divizija se je nato pojavila pred rusko fronto sedaj tu, sedaj tam. Mongoli so drezali in drezali in Rusom ter njihovim zaveznikom Kipčakom ni preostajalo drugega, kakor da so z nastavljenimi sulicami oprezovali na vse strani in pazili, da jih Mongoli iznenada ne bi naskočili. Ta živčna vojna je trajala nekaj časa. Končno pa so Mongoli odrinili.

Njihov odhod ni bil nič posebnega. Zbrali so vse vozove, naložili svojo ropotijo in jo nato z vsem odrinili ne preveč hitro, pa tudi ne prepočasi. Za Ruse je bil to dokaz: naveličali so se in sedaj gredo za vedno drugam. Rusov ta umik ni presenetil, saj so bili v izredni premoči.

Prav premoč je zapeljala rusko poveljstvo. Kdo bi dovolil, da bi mu pred nosom ušla petkrat slabotnejša tolpa tolovajev. In tako je bila izrečena zapoved, naj Kipčaki vzjahajo in odjezdijo za Mongoli. In res, dan na dan so jezdili za mongolskimi sledovi in to se je vleklo teden za tednom. Ves čas pa so se Mongoli previdno odmikali, tako da jih Rusi niso nikdar mogli dohiteti.

Ko pa sta nekoč Džebe in Subotaj prekoračila veliko zamočvirjeno reko z vso svojo vojsko, sta dala povelje za postanek. Obrnila sta fronto in vojščake dobro poskrila. Napravila sta zasedo, ki je sploh ni bilo opaziti. Ko so Rusi in Kipčaki pridrveli do roke, so, kakor že tolikokrat prej, brez skrbi začeli gaziti čez reko. Nobene izvidnice niso poslali naprej; še na misel jim ni prišlo, da bi jih »bežeči« sovražnik mogel iznenada napasti. Dolgotrajno preganjanje, na katerem se je sovražnik ves čas le izmikal vsakemu srečanju, je uspavalo vsako previdnost.

(Dalje.)

Kaznovani kršitelji zatemnitvenih predpisov

V dobi od 19.—25. decembra 1943 so bile kaznovane zaradi prekrška zatemnitvenih predpisov sledeče osebe: Šnabelj Lucija, trg. poslovodkinja, Ambrožev trg 10, Erbežnik Alfonz, poslovodja, Verstovškova 22, Šerko Julija, zasebnica, Gregorčičeva 15, Češnovar Frančiška, zasebnica, Stari trg 16, Oset Marija, trgovka, Bleiweisova 1, Kajzer Robert, trgovec, Viktor Emanuela 16, Kadunc Avgust, trgovec, Mestni trg 8, Ulčar Vika, trgovka, Mestni trg 7, Zalokar Ana, trgovka, Mestni trg 19, Sajevic Slavka, trgovka, Stari trg 6, Bernik Marija, trgovka, Stari trg 14, Mlakar Srečko, trgovec, Stari trg 28, Zdravič Davorin, trgovec, Stari trg 30, Rinaldini Rudolf, odvetnik, Cesta Ariello Rea 4, Faganel Edvard, krojaški mojster, Arielle Rea 8, Kovačič Anta, trgovka, Cigaletova 11-IV, Kocbek Gretl, gospodinja, Petrarkova 16, Klavžar Alojzij, čevlj. mojster, Vošnjakova 4, Volk Avgust, veletrgovec, Resljeva 22, Novak Rudolf, krojaški mojster, Aleševčeva 48, Marolt Ivan, gostilničar, Vidovdanska 24, Poljanc Ivan, brivski mojster, Ilirska 14, Gnezda Marija, gospodinja, Cimpermanova 5, Vidmar Vladimir, tiskar, Cimpermanova 3, Dular Marija, Prule 11, Mihel Ivan, žel. uradnik, Cimpermanova 5, Kozoglav Zofija, šivilja, Cesta v Rožno dolino 9, Narobe Ignacij, tapetnik, Tržaška 24, Salamon Edgar, poslovodja, Cesta v Rožno dolino 11, Jeras Franc, krojaški mojster, Tržaška 24, Košnik Franc, avtoklepar, Malgajeva 8, Levičar Hana, trg. žena, Medvedova ulica 14.

S pod. Štajerskega

Predbožična slavnost mariborskih prostovoljnih gasilcev. Pred božičnimi prazniki so imeli mariborski prostovoljni gasilci sestanek, na katerega so prišli tudi vsi zastopniki posameznih državnih uradov. Sestanek je vodil poveljnik mariborskih gasilcev Voller ter je v svojem govoru podal pregled delovanja gasilske postaje v letošnjem letu. Za njim je pa povzel besedo tudi mariborski župan Knaus ter je pohvalno omenjal Vollerjeve zasluge za razvoj mariborskega gasilstva. Ob dvajsetletnici njegovega poveljstva nad gasilskim moštvom mu je izrekel tudi tople čestitke.

Sestanek podeželskih županov. Na povabilo deželnega svetnika dr. Engelharta je bil te dni v Mariboru sestanek vseh županov iz mariborskega okrožja. Na njem so pregledali dosedaj izvršeno delo v posameznih občinah ter dobili smernice za delovanje v novem letu.

Razstava otroških igrač v Slovenj gradcu. Šolska mladina v Slovenj gradcu je priredila pred prazniki božično razstavo igrač, ki jih je pripravila za mladino v bombardiranih mestih. Na razstavi je bilo nad 3000 različnih igrač.

Koncert v Konjicah. Prejšnje dni je priredila vojaška godba koncert v Konjicah. Udeležba na koncertu je bila zelo dobra.

IZ GLEDALIŠČA.

Nov tenorist v »Prodani nevesti«. Jutri, t. j. v četrtek, se obeta gledališkemu občinstvu zanimiv dogodek: v partiji Janka bo nastopil prvič g. Vinko Slanovec, učenec g. rektorja Julija Betetta, ki je po razmeroma kratki študijski dobi dozorel za odrski nastop. Njegov izraziti tenorski glasovni material z lepo višino in močno probojnostjo ga usposablja po svoji kakovosti za to partijo. Marinko bo pela tokrat Milica Polajnarjeva, ki je dosegla lani poleg Ksenije Vidalijeve z njo velik uspeh. Obe pevki bosta nastopali v tej partiji izmenoma, kakor bo dovoljevala njuna zaposlenost glede na ostale opere, v katerih sodelujeta. — Nastop g. Slanovca, s katerim se obeta naši Operi nov tenorski prirastek, ki ji bo prav dobrodošel, bo za pevca nelahka preizkušnja, po kateri bo lahko presoditi, za katere vrste tenorskih partij bi ev. prišel v poštev. Vsekakor pa je »krst« novega domačega tenorja dogodek, ki vzbuja nemalo pozornost.

TEL. **KINO »UNION«** 22-21

Napeta ljubezenska drama

»Med dvema snubcema«

Borba mlade žene med ljubeznijo in dolžnostjo

Marte Harell, Willy Birgel, Ewald Balser.

PREDSTAVE ob delavnikih: 15.30 in 17.30!

TEL. **KINO »MATICA«** 22-41

Sloviti tenorist Johannes Heesters v velikem muzikalnem filmu

»Karneval ljubezni«

Pikantna ljubavna zgodba, okusno prepletena s Hans Moserjevim humorjem. Velike — plesne revije in baletne skupine!

Ostali soigralci: Šarmantna Dora Komar, Dorit Kreysler, Axel v. Ambässer itd.

PREDSTAVE ob delavnikih: 15 in 17.30!

TEL. **KINO »SLOGA«** 27-30

Velika filmska umetnina po znanem romanu Štiina Streuvelsa »Der Flachsacker«

»Ko spet sonce zasije«

V glavni vlogi je najboljši evropski karakterni igralec Paul Wegener. Sodelujejo: Paul Klinger, Bruni Löbel, M. Koppenhöfer

Predstave na praznik in v nedeljo ob 10.30, 13.30, 15.30, 17.30. Ob delavnikih: 15 in 17.

MALI OGLASI

POSODO iz mehkega in trdega lesa za kisanje repe in za nasolitev mesa dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova cesta 29. (l

POHIŠTVO preproge ter druge uporabne predmete kupi trgovina z rabljenimi predmeti Ogled, Mestni trg št. 3 (vhod skozi vežo). (k

ŠIVALNE STROJE vseh vrst kupimo, plačamo res dobro. Ponudite trgovini z rabljenimi predmeti Ogled, Mestni trg št. 3 (vhod skozi vežo).

NOVA SPALNICA pleskana na oreh, zelo lepa, ugodno naprodaj. Zbašnikova 16, podpritličje, Kolezija-Trnovo. (š

USNJENO ROKAVICO rjavo, sem izgubil. Pošten najditelj naj jo odda: Ulica na grad št. 11, ali v upravi »Slovenca« pod 9014. (e

POŠTENO IN ZDRAVO DEKLE za vsa hišna dela — sprejme dobra družina. Prednost imajo dežalanke z dobrimi spričevali. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Stalna služba« 9015. (b

DECIMAL. TEHTNICO do 500 kg, prodamo. Poizve se: Jegličeva št. 13. (l

POSTREŽNICO pošteno, za vsa hišna dela, sprejmem. Slomškova 15-I, desno. (b

MIŠI, PODGANE in ščurke zanesljivo pokončate s strupom, ki ga dobite v drogeriji KANC, Židovska ulica 1.

LEPO TEŽKO SVINJO prodam. Sneberje 15, p. Dev. Mar. Polje. (j

JEDILNE BUČE in za krmo dobite v Maistrovi ulici 10. (l

BREZOVE METLE držaje za lopate, omela itd, dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova 29. (l

Slamič Ljubljana

Kupuje **SUHE GOBE** staino in po najvišjih dnevnih cenah

KOVANCE srebrne in druge predmete, kakor tudi dragocenosti — starinske vrednosti, kupimo. — RUDLF ZORE, Ljubljana, Gledališka ulica 12. (k

LASTNIKI GLASOVIRJEV! Poslužujte se moje telefonske štev. 49-23 ki je v novem ravnokar tiščem imenika glašovalec glasovirjev IURAŠEK Zrinjskega cesta 7/II Ljubljana

V PONEDELJEK zjutraj sem izgubil obroč ključev, od Bolgarske ulice do Sv. Petra. Najditelja lepo prosim, da jih prinese v pekarno Dolinar — Šmartinska cesta. (e

SLUŽBO IŠČEM v skladišču, za inkasanta, slugo ali temu podobno. Znam govoriti nemško. Po potrebi položim kavcijo. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Zanesljiv« št. 9018. (a

VEČ LEPIH KUHINJSKIH OPREM v solidni izdelavi prodaja KRŽE, pohištvo — Vrhnika. — Ogleda se v skladišču v Ljubljani, Bleiweisova c. 47, poleg kavarne Majcen. (i

STEKLENICE medicinske, čiste, kupim. Lekarna Mr. Bahovec, Kongresni trg. (k

GOSPODINJSKO POMOČNICO takoj sprejmem. Ivan Javornik, Domobranska cesta št. 7. (b

ZGUBILA SEM črne usnjene rokavice dne 26. dec. zvečer iz Tavčarjeve ulice po Dunajski in Šelenburgovi do Gradišča. Prosim najditelja naj jih odda proti nagradi v Tavčarjevi ulici št. 5-I. nadstropje. (e

STAR PAPIR kupujemo. R. WEBER, Prečna ul. 8, nasproti Mestnega kopališča.

Zapustila nas je naša dobra teta, gospodična

Anica Gra'zar

Pogreb bo v sredo, 29. decembra 1943, ob 3 pop. z Žal, iz kapelice sv. Jakoba k Sv. Križu.

Ljubljana, 27. decembra 1943.

Žalujoča sestra Felicita Potokar in ostali

Stvarnik luči je k Sebi, večni svetlobi poklical svojega slepega služabnika, prečastitega gospoda

Franceta Vovko

duhovnega svetnika in župnika v pok.

Truplo dragega in nepozabnega dušnega pastirja bo prepeljano iz Št. Petra v Novo mesto, od koder bo v petek, 24. decembra 1943, ob pol 11 dopoldne pogreb.

Št. Peter pri Novem mestu, dne 22. decembra 1943.

Žalujoči prijatelji in farani

Vsem sorodnikom in znancem sporočamo žalostno vest, da sta nas za vedno zapustila in šla po večno plačilo k Bogu, za katerega sta v boju padla v cvetu mladosti brata

Evgen in Franc Škoda

Tragično sta umrla v Kočevju.

Pokopana sta v gaju junakov na Ljubljanskem gradu.

Zaplaz, Škocjan, dne 28. decembra 1943.

MARIJA, mati. VIKTOR, IGNACIJ, župnik, MELHIOR, kaplan — bratje; ALOJZIJA, sestra.

Zahvala

Dva dni po dobro uspeli operaciji želodca (dvanajsternika), ki jo je v težkih okoliščinah izvršil gospod **DR. OTON BAJC**, primarij kirurgičnega oddelka Splošne bolnišnice v Ljubljani, mi je počil žolčni mehur.

Po nagli presoji in svoji lastni intuitivni ugotovitvi dejstva me je gospod primarij tonečega v smrtni senci s ponovnim srečnim operativnim posegom sprostil hladnega objema in rešil neizogibne smrti.

V znak neomejene hvaležnosti se oddolžujem gospodu primariju z najiskrenejšo **javno zahvalo.** — Prav tako se najtopleje zahvaljujem čč. sestram v Splošni bolnišnici in LeoniščU za trud in skrbno nego v dolgi bolezni, zlasti onim, ki so mi v najtežjih in najkritičnejših urah z vso svojo možno pomočjo tako požrtvovalno stale na strani.

GREGOR MASLE, poštni inšpektor v pok. v Ljubljani.

F. CHIESA

28

Amarilis

Danes se ji to ni zdelo težko. Zrak je bil tako čist, da ga je človek kar z užitkom vdihaval. Onkraj jezera, onkraj skupine gričev in onkraj visokih sivih gora se je videlo tako lepo modro nebo! Včasih je ob pogledu na to krasoto sanjarila, da je tam sreča in veselje, kamor bo lahko dospela če zapusti ubogo dolino v kateri je živela toliko časa. Zdaj pa se ji je zdelo, da ji ta smehljaj daljnega obzorja prihaja nasproti. Nima pomena, da bi odhajala; jutri bo vsa njena dolina polna pomladi.

Nekoliko te drage svetlobe je že prišlo na njeno pot. Ko je srečala eleganten avtomobil, v katerem je sedela gospa, ki je nekoč zelo pogosto prihajala v vilo Marija Luiza, je brez grenkobe gledala, kako se je gospa obrnila vstran. Ko je videla na vozu kmečkega fanta, ki je bil nenavadno podoben njenemu bratu, je brez prevelike žalosti mislila: ta zna vsaj voditi konja.

Kmalu je dohitela dečka, ki je nosil na rami velik sveženj vrbovih vej. Nikdar bi si ne mogel predstavljati, kolik užitek je v razgovoru s takim fantičem. Kam greš?... čemu ti bodo te vrbove veje? in še mnogo drugih malenkosti.

Zagledala je malo punčko ki je sedela na pragu, pestovala svojo boso nožico in prepevala.

»Si vesela?« jo je vprašala Amarilis.

»Da,« je odvrnila in spustila nogo na tla.

»Zakaj pa si vesela?«

»Ker... ker... sem vesela.«

Saj res. Čemu bi spraševali Boga, zakaj nam je položil veselje v srce? Pojmo kot ta deklica in smehljajmo se...

»Smehljajmo se, in smo srečni,« je vzkliknil zdravnik, ki se je nenadoma prikazal izza ogla bližnje hiše.

XX.

Nekaj dni pozneje je zopet srečala zdravnika pri Paolettijevih, kamor so jo klicali, ker je zbolela ena izmed deklet. Aminta je trdil, da je v teh nekaj mesecih Amarilis postala hitra pomoč v Ronchettu; tista, ki zna pripravljati ovitke, delati injekcije brez bolečin, stisniti nos paglavcu, da odpre usa in zavžije žlico ricinovega olja obvezovati rane in podobno. Mati je zaradi tega vzdihnila in godrnjala, češ, da skrb, ki jo posveča drugim, odvzame njej, ki ima do nje več pravice. Seveda tega ni rekla naravnost. Govorila je: »Ti mar ne zadošča delo doma? Saj si zvečer izmučena do smrti, uboga reva...« Res je bilo to. Toda sredi zaposlenosti ni imela časa, da bi mislila na lastne težave, ali se ji je vsaj zdelo, da niso tako pomembne. »Zdi se, kot da ti je všeč, da brskaš po umazaniji in ramah drugih ljudi,« ji je nekoč dejal Aminta. In ko je fant začel blebetati o sadizmu nekaterih svetnic, je sveto Amarilis minilo potrpljenje in mu je odvrnila par besed, s katerimi mu je hotela reči: Res, rane in umazanijo. A ne samo v vasi... a ni končala stavka. Solze so ji stopile v oči, a kmalu se je zopet nasmehnila. »Tepec!« mu je rekla v smehu in se vrnila k svojim bolnikom doma in v vasi.

Danes so se domače bolezni skrivale v tišini. Ariana je znova poučevala klavir pri Bonellijevih: molčeča, sama zase, iz oči je od časa do časa švignil divji pogled. Mati se je naveličala zadnjega romana in je že nekaj dni krpala svoje nogavice z obrazom, kakor bi hotela reči: tako daleč sem prišla. O bratu nobenega sporočila. Teta Irena je sprejela Amarilis, ko se je vrnila iz Milana, z nekako izzivajočo brezbrižnostjo, ki ni bila pri njej v navadi. Niti z eno besedo ni omenila tistega popoldneva in se delala, kot da ne sliši dehtečega opravičevanja. To ni pomenilo nič dobrega. Ko je posvetila vso skrb nesrečni družini Paoletti, ji je to bilo v pravo uteho. Sama je hotela bdeti vso noč ob postelji umirajoče deklice. Zjutraj je zopet prišel zdravnik in nekoliko pozneje je revica umrla.

Odšla sta skupaj. Zdravnik je nameraval obiskati nekega bolnika na gričku onkraj jezera.

»A ti?« ji je rekel. »Se še ne vrneš domov?«

Amarilis mu ni odgovorila. Molče je šla poleg njega.

»Torej?« jo je vprašal zdravnik, ko sta pustila za seboj zadnje hiše.

»Oh, nič. Ničesar vam nimam povedati. Če mi dovolite, bi vas le rada nekoliko spremila.«

Dospela sta do kraja kjer se steza začenja vzpenjati na grič med robidovjem in skalovjem. Tu je Amarilis nenadoma obstala in bruhnila v jok. Starec jo je posadil na bližnjo skalo in sedel poleg nje. Prijel jo je za roko in ker ji je hotel nekaj reči, ni znal drugega kot ponavljati besedo, ki jo je ponavljal, kadar so ga poklicali k bolniku: »Poglejmo... poglejmo...«

»Nikar se ne menite za to!« je čez trenutek dejala Amarilis in si z odločno kretnjo obrisala solze. Njen glas je bil skoraj čist; le nekoliko se je še tresel. »Kako slaba bolničarka sem. Toda prvič sem videla umirati človeka. In potem...«

»Potem vse ostalo, ubogo dekle; ostalo... ostalo...«

Prizadeval si je, da bi našel prave besede, ki bi ne bile površne in dovolj obzirne, da bi dekletu dal razumeti, da jo dobro razume, ne da bi jo to bolelo. In nič pametnega mu ni prišlo na misel.

Amarilis je vsa ginjena prijela z obema rokama veliko zdravnikovo roko in vstala. »Dragi gospod doktor,« je dejala. Nekaj časa ga je gledala s svojim lepim, jasnim obrazom.

Nato je pristavila: »Vrniti se moram. Ne smem ostati preveč časa od doma.«

XXI.

Od doma, kakršen je njen, je hotela reči. Bilo je skoraj poldne. Ko se je vrnila, je vrgla jopico in torbico na klop v predsobi in nenadoma stekla v kuhinjo, da pripravi kosilo. Ko je že vse pripravila na mizi v jedilnici, je šele tedaj opazila nekaj nenavadnega: matere ni bilo tukaj, kakor po navadi, da bi jo ovirala s svojo pomočjo in nasveti. Tudi je opazila, da peč ni zakurjena. »Seveda,« si je mislila, »zjutraj me ni bilo tukaj. Nihče ni znal zakuriti.« Odšla je v materino sobo; a matere tudi tu ni bilo. Vsa vznemirjena je prijela za kljuko Arianine spalnice in vstopila, ne da bi potrkala. Ariana je stala ob oknu in z veliko pozornostjo čitala list, ki pa ga je takoj zložila in spravila v žep, ko je zagledala sestro.

»Kje je mama?« je vprašala Amarilis. »Kam je šla mama?« je ponovila. »Si gluha?«

»Zdi se mi, da se ne prihaja tako v tujo sobo,« je čez nekaj časa hudobno dejala Ariana. »Mama?... Kaj naj vem jaz o njej? Brškone je odšla ven.«

»Ven?...« Hotela je pristaviti: saj nikoli ne prestopi praga. Kaj naj to pomeni?

Für »Ljudska tiskarna« — Za »Ljudsko tiskarno«: Jože Kramarič — Herausgeber, Izdajatelj: inž. Jože Sodja — Schriftleiter, urednik: Janko Hafner